Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...ын 21-һээ гарана | № 84 (15707) | 1981 оной апрелиин 10, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

20 МАРТ — ГАЗАРАЙ ҮРЭЖЭЛ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЕ — 20 МАЙ

ҺАЙРАМ ТОГТООНО

...нэгэдэхи табан жэ... түрүүшын жэлдэ таряа... сабшалангай ургаса ...лүүлхэ гэжэ колхозой механизаторнууд ехэ хү... хэжэ байна. Анато... Алексеевич Бухольце... хүтэлбэрилдэг лугомелио... отрядай гэшүүд га... уһалха, наг шэбхэ зөө... түсэбөө урагшатайгаар ...лнэ.

...отрядай нэгэ звено ...гэжэ газарта бү... 3 станци хүдэлгэжэ... Тэдэнэй хоёрынь бү... үбэлдөө хүдэлгэгдэжэ, ...ехэ тошон халяагдаа. ...рдохи звеногой меха... ...торнууд районой «Сель... ...химия» нэгэдэлэй хүдэл... ...шэдтэй хамта наг шэб... ...жэ байна. Һүүлэй мэ... ...р 3 мянга гаран тонно шэбхэ зөөгдэжэ, түсэбэй гурбанай нэгэ хубинь дүүргэгдэнхэй.

Виктор Исаевич Колодиной хүтэлбэрилдэг гурбадахи звено мартын 17-һоо хойшо таряалан дээрэ һайрам тогтооно. Энэ хүдэлмэридэ 5 хүн, трактор табигданхай. Элэнэр мүнөө 50 гектар таряалан һайрамаар ундалуулаад байна.

Лугомелиоративна отрядай механизаторнууд, луговодууд үбэлдөө 1200 гектар дээрэ саһа тогтооһон, 5 мянган кубометр тошо халяаһан байха юм.

Тус коллектив энэ жэлдэ 15 мянган центнер үбһэ бэлдэхэ зорилготой. Энэнь урда жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ болоно. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор элэнэртэ бэлдэхэһэн үбһэнэйнь 10 процент үбһөөр үгтэжэ, түсэбөө дүүргэһэнэй түлөө ажалайнь түлөөһэндэ 30 процент нэмэжэ үгтэхөөр хараалагданхай.

Лугомелиоративна отрядай гэшүүд энэ жэлдэ сабшалангай гектар бүриһөө 18 центнерһээ доошо бэшэ үргаса абаха гэһэн социалис уялгаяа бэелүүлжэ шадахал байха гэжэ һанагдана. Элэнэртэ «Сельхозхимия» нэгэдэлэйхид ехэ туһа хүргэхэ юм. Тус нэгэдэлэй 9 трактор элэ үдэрнүүдтэ хүдэлгэгдэжэ захалаа.

А. ЯКОВЛЕВ,
Хяагтын районой «Заря» колхозой парткомой секретарь.

Иннокентий Константинович Демин Түнхэнэй районой Сананай совхозой нэгэдэхи отделенидэ олон жэлэй туршада луговодоор ажалладаг. Совхозой Красный Яр гэжэ нютагай 300 гектар уһалагдадаг газар тэрээндэ даалгагданхай юм. Дүй дүршэлтэй луговод эндэхи участогһаа жэл бүри гектарай 20—25 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абадаг байна.

Даалгагдаһан участок дээрэ тэрэ бүхэли жэлэй туршада хүдэлжэ гарадаг. Мүнөө тэрэнэй участок дээрэ наг шэбхэ зөөхэ, һайрамай уһа тогтоохо ажал түлэг дундаа ябуулагдана. Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай хоёр һарын туршада энэ участок дээрэ хэгдэхэ ажал тусхайта түсэблэгдэһэн. Дүй дүршэлтэй луговод И. К. Дёмин энэ жэлдэ гектар бүриһөө 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряажа абаха уялгатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: луговод И. К. Демин участок дээрээ уһалуури хэжэ байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ЭРШЭДЭНЭ

БЭШҮҮР

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса хуряажа абахын тула Калининай нэрэмжэтэ колхозой луговодууд болон механизаторнууд элэ үдэрнүүдтэ сабшалангаа түлэг дундаа ундалуулжа байна. Дүршэлтэй бэрхэ машинистнүүд Калистрат Григорьевич Тимофеев, Петр Васильевич Федоров гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг агрегат Хёлго мүрэнэй эрьедэ тодхогдонхой юм. Элэнэр хүсэтэй бүлүүр станцяараа 30 гаран гектар сабшалан уһалаа. Тиихэдэ Заганда һаяхан хүдэлгэгдэжэ захалһан гурбадахи бүлүүр станцие механизатор Иван Илларионович Белых даажа абанхай. Энэ сабшаланда суута луговод Кирсан Григорьевич Ястребовай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, шэнээр хорёолжо байнхай. Тодорхойлбол, эндэ сабшалан, таряалан болон бэлшээри уһалха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ улам эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Манай корр.

ЗАГАРАЙ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой дүршэлтэй бэрхэ луговодууд Цыден-Еши, Цыренжап Гынденовүүд Элхи голойнгоо һайбатахые хүлеэжэ ядадаг байһан юм. Тиин һүүлэй үдэрнүүдтэ газаа дулаархадань, голой мүльһэн хуяг дээгүүр түрүүшын һайба эбхэрэн урдажа захалаа. Энэ үдэрые хүлеэжэ байһан тус луговодууд гол дээрэ хаалта хэжэ, уһыень сабшалан дээрээ урадхуулан гаргаһан байна. Иигэжэ түрүүшын уһан алдагдангүй Галзуудай 20 гектар сабшалан ундалуулаа. Мүнөө голой уһа урадхуулжа, газараа уһалха хүдэлмэри үргэлжэлһөөр.

Газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарын соносхогдохоһоо хойшо Аэтын сабшалан бүлүүр хоёр станцяар ундалуулжа захалаа юм. Эндэ механизаторнууд Ушаков, Голумбетов гэгшэд машинистнүүдээр ажаллана. Һаядаа голой мүльһэнэй хуягһаа мултархада, бусад бүлүүр станцинуудаа хүдэлгэжэ эхилхэ юм. Һүүлэй дүнгөөр бүлүүр станцяар 30 гектар сабшалан уһалагдаа. Бүхыдөө эндэ 200 гектар сабшалан уһалагдаха юм.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ТУРУНТАЕВО

Үнгэрһэн жэлнүүдэй ган гасуурһаа тобшолол хэһэн «Зырянский» совхозой Ангырай отделениин механизаторнууд сабшалангаа уһалжа захалһаар үниндэй юм. Эндэ хүсэтэй томо бүлүүр станци хоёр халаанда һаалгүй хүдэлгэгдэнэ. Һүүлэй дүнгөөр эндэ 40 гектар сабшалан уһалагдаад байна.

Сабшалан уһалха хүдэлмэриие табан хүнһөө бүридэһэн луговод А. Н. Решетовэй хүтэлбэрилдэг бригада бүтээнэ. Газар уһалагшад техникээ бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхын түлөө шармайн оролдоно.

А. АФАНАСЬЕВ.

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭХЭЛ

...дэй жэлнүүдтэ ногоо... ...ян ургаса абадаг «За... Ильича» совхозой луго... ...дай дунда Валерий ...ев онсо нэрлэгдэдэг ...ой. Бэеэр набтаршаг ...хүбүүе харахада, ...багаһаа хойшо ажал ...гараа холоһон гэжэ ...р. Нютагайнгаа һур... ...дүүргэмсээрээ, Совет ...албанда аб... ...һан. Тэрэнэй һүүлээр ...оной хабар луговодуу... ...ргалада ажаллахаяа ... Иимэ юрын намтар... ...рбүүнэ Олзоной сабша... ...даалгажа үгтөө бэлэй.

...хүдэлжэ эхилһээр, ...аннгаа үрэжэлыень һай... ...ха ажал ябуулаа. ...1974 ондо эндэһээ ...ай 10 центнер ургаса ...ar һаань, 1976 ондо ...нтнер, 1978 ондо 23 ... 1979 ондо 24 ...р хүрэтэр абаһан бай... Нёлондоной ган гасуур ...ажалша бэрхэ луго... ...аһан 93 гектарай тус ...24 центнер үбһэ суглуулжа абаа. Иимэ баян ургаса хуряахын түлөө сабшалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр гаргаһан, тэрэнээ хоёр дахин уһалһан байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ залуу луговод даалгагдаһан сабшалангһаа 2,3 мянган центнер гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 25 центнер үбһэ хуряаха зорилготой юм. Энэ уялгаяа бэелүүлхын тула мүнөө туха сүлөөгүй ажаллажа байнхай. Нёлондо намарһаа хойшо бүхы газараа сэбэрлэһэн, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргаһан, сабшалангаа нэгэ дахин уһалһан, саһа тогтооһон байна. Элэ үдэрнүүдтэ тэрэ Иннокентий Иванович Мельниковтэй хамта 2058 һургаар бэлдэбэ. Май-июнь һарануудта сабшалангаа гурба дахин уһалхаар хараална.

Д. ДОНДОКОВ.

Улаан-Үдын район.

ТАСС — ШЭНЭ ҺОНИН

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

ВЕНЭ. (ТАСС). Хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ...байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов апрелиин 8-да Венын ратушада городской муниципалитедтэ хүрэбэ.

Венын бүргомистр Л. Грац хүндэтэ айлшание амаршалаа.

Хани ёһоной албанай хэрэгээр Австрида ерэлгэмнай Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын һүүлхэнээр тудалдаба гэжэ Н. А. Тихонов харюугай үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. КПСС-эй XXVI съездын документнүүд, илангаяа тэрээн дээрэ найрүүлагдаһан эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд Австрида һайшаагдаһандань сэдьхэлээ хананабди.

Шахардуу байдал һуладуулха хэрэгые үргэлжэлүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн Австриин гүрэнэй бүхы хүсэлэл оролдолгонуудта ямаршье бүлэглэлдэ хабаагүй Австриин ниислэлэй — Венэ хотын шухала үүргэ дүүргэдэг байһаннинь арсагүй. Заншалай ёһоор, Венын соёлой ба искусствын эгээл һонирхолтой түбүүдэй нэгэниинь байһан үшөөр энэ баримтые гэршэлнэ бшуу. Танай ниислэл хото уласхоорондын ехэ ехэ хуралдаануудай, уулзалгануудай газар болодог байна. Москва болон Венын хоорондо хани харилсаан тогтонхой. Архитектурын памятник болохо ратушиин байшангые хараһанайнгаа һүүлээр Совет правительствые толгойлогшо Венэ хотын хүндэтэ айлшадай «Алтан дэбтэртэ» гараа табиба.

ВЕНЭ. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов Австриин Федеральна канцлер Б. Крайскитай апрелиин 8-да эндэ хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

НҮХЭД ЁҺОНОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

...КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Чехословакиин ...партиин XVI съезд дээ... Ливиин Арадай Социалис Араб Джамахириин бүхы нийтын Арадай конгресэй делегацые толгойлоһон, Ливиин революциин ...бэриин гэшүүн Абдель Салам Джеллудтай апрелиин 8-да Прагада уулзаба.

Хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ ливиин-совет харилсаае саашадань хүгжөөлгын, мүнөөнэй уласхоорондын байдалай зарим асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

(ТАСС).

Центросоюз: ажал хэрэгүүд ба зорилгонууд

Центросоюзай соведэй суглаан апрелиин 8-да Москвада нээгдэбэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ба нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлэй үндэһөөр эд хэрэглэгшэдэй кооперациин зорилгонуудые суглаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсэнэ.

Центросоюзай правлениин түрүүлэгшэ А. А. Смирнов элидхэл хэбэ. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эмхинүүд хүн зонине эд бараагаар хангаха, хүдөө ажахын продуктнууд болон түүхэй эдүүдые ехээр худалдаха, хэрэглэмжын эд бараа гаргалгаяа дээшэлүүлхэ ажал ябуулгаяа нилээд үргэдхэх байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Гол түнгүүдээр арбадахи табан жэлэй түсэбүүд дүүргэгдээ. Гэбэшье эд хэрэглэмжын кооперациин ажал ябуулгада горитой дутуу дунданууд дайралдана. Хэтэ хэдэн эмхинүүд, предприятинууд түсэбүүдээ дүүргэжэ шадаагүй.

Олонхи потребсоюзуудта худалдаа наймаанай хангалга, нийтын элеэ хоол һайнаар табигдаагүй байна. Хүдөө нютагуудта энэ хэрэгтэ анхарал илангаяа һулаар хандуулагдана.

Соведэй суглаанда хабаадагшад эд хэрэглэгшэдэй кооперациин ажал ябуулгые шэнжэлжэ, дутуу дундануудые, арга нөөсэнүүдые элирүүлһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. И. Бодюл, КПСС-эй ЦК-гай худалдаа наймаанай ба хүн зоной ажаһуудал хангалгын таһагые даагша Я. И. Кабков соведэй суглаанай хүдэлмэридэ хабаадаба.

(ТАСС).

ЗАМБУУЛИНДАХИ ХАРИЛСААНАЙ ЗАМ

Совет ба гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци

Совет-монгол экипажай ...лгэ замбуулинай дайда ...тур жолоодогдолог ту... ...ын онгосын табигда... 20 жэлэй ойн урда тээ... амжалтатайгаар дүүрэ... «Интеркосмос» гэдэг ...граммые бэелүүлгэдэ зо... ...агдажа, совет болон га... ...дын журналистнүүдай ...сс-конференци апрелиин ...үнгэргэгдөө.

Экипажай гэшүүд: СССР-эй летчик-космонавт В. Джанибеков, МНР-эй космонавт-шэнжэлэгшэ Ж. Гуррагча, ...эрдэмтэд. Космонавтнүүдые ...лдахэ. Ниидэлгэ залан ...тубүүдэй хүтэлбэри... ...журналистнүүдтай ...халяа ерэбэ. Монгол-со... хани барисаанай бүлгэ... делегациин гэшүүд, ...һээ СССР-тэ байдаг ...сайд Д. Готов зал соо ...а.

Пресс-конференциие ху... ...һэн СССР-эй МИД-... ...бэлэлэй таһагые даагша ...Чернявков СССР-эй Наукануудай академиин дэргэ... «Интеркосмос» гэдэг соведэй түрүүлэгшэ академик **В. Котельниковтэ** үгэ үгэбэ.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр, Монголой Арадай-революционно партиин XVIII съездэ. Монгол орондо Арадай революциин илаһаар 60 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэлээр билтарһан политическэ ба ажалай үүсхэл эдэбхиин Советскэ Союзай болон Монголой арадуудай дунда дэлгэржэ байха үедэ уласхоорондын шэнэ экипаж ниидэһэн байна гэжэ тэрэ хэлээ. Энэ ниидэлгэ толотомо үйлэ хэрэг боложо, совет-монгол хани барисаанай түүхэ бэшэгтэ орохо юм.

«Интеркосмосто» хабаададаг бусад оронуудай мэргэжэлтэдтэй хамта совет ба монгол эрдэмтэд уласхоорондын экипажай шэнжэлэлгын программа бэлдээ.

Урда тээхи уласхоорондын экипажнуудта зорюулжа, социалис оронуудта бүтээгдэһэн научна приборнууд совет-монгол экипажай ниидэлгын үедэ хэрэглэгдэһэн байна гэжэ эрдэмтэ тэмдэглээ.

Совет-монгол уласхоорондын экипажай ниидэлгын амжалтатайгаар дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, космодромой, Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбэй, командно-хэмжэлгын ба бэдэрэлгэ-абаралгын комплекснүүдай, мүн экспедици үнгэргэһэн бусад коллективүүдэй мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриие В. А. Котельников үндэрөөр сэгнэбэ. Космонавтнууд В. Джанибеков болон Ж. Гуррагчагай ниидэлгэ «Интеркосмос» гэдэг программые амжалтатайгаар бэелүүлгын шэнэ гэршэ болобо. Эб найрамдалай аша туһада, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ аха дүү социалис оронуудай ехэ амжалта түйлажа байһыень тэрэ бата найдамтайгаар харуулаа.

Совет-монгол экипажай командир, СССР-эй летчик-космонавт **В. Джанибеков** трибунада гараба. Урда тээхи бүхы экспедицинүүдтэл адли, манай хүдэлмэри богони болзор соо — наймаа шахуу сүүдхын туршада үргэлжэлөө. Гэбэшье манай эрдэм, техникын, медико-биологическа туршалгануудай, шэнжэлгэнүүдэй программа үргэн ехэ байгаа.

Манай экипаж бэлэдхэл ямар онсо шэнжэтэй байгааб гэхэдэ, би «Союз» гэжэ онгосо, «Салют-6» гэжэ станци дээрэ ниидэлгын дүй дүршэлтэй байгааб. Харин космонавт-шэнжэлэгшэ Ж. Гуррагча космонавтикын үндэһэ һууриие, замбуулинай техникые шударгаар бэлдүүлээ эхилһэн байна. Гэбэшье тэрэ али бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые амжалтатайгаар дабажа гараба. Тиин бидэ программаар хараалагдаһан даабаринуудаа дүүргээбди.

МНР-эй космонавт-шэнжэлэгшэ **Ж. Гуррагча** үгэ хэлэбэ. «Интеркосмос» гэжэ программаар ээлжээтэ ниидэлгэдэ уласхоорондын экипажай бүридэлдэ орожо хабаадаха үндэр нэрэ хүндэ намда. Монголой Арадай Республикын эрхэтэндэ, олгогдоо гэжэ тэрэ хэлээ. Намда нимэ ехэ этигэл найдабари олгоһоной, үндэр дээдын шагналда хүртөөһэнэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-да, Советскэ Союзай ба Монголой Арадай Республикын правительствануудта гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэнэб.

Байконур космодромһоо ниидэлгэ, дэглэн хөөрэлгэ, «Салют-6» гэжэ станци дээрэ хэгдэһэн хүдэлмэри, түрэл Газартаа бусажа ерэлгэ — ниидэлгын эдэ бүхы шатанууд зүрхэ сэдьхэлдэмни мартагдашагүй дурасхаал үлөөгөө. Станцитай залгалдан холболдолго тухай онсо болол зүрхэ сэдьхэлдэмни үлэнхэй. Станци дээрэ хэһэн хүдэлмэри тухайдаа Ж. Гуррагча омогорхолтойгоор хөөрэбэ.

Геологиин, хүдөө ажахын, оршон тойронхи байгаалине хамгаалгын аша туһада туршалга хэгдээ. Эхэ орон дээгүүрээ ниидэхэдээ, омогорхохын ехээр омогорхооб, баярлахын ехээр баярлааб гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Замбуулинай техникэ бүтээгшэдтэ, Космонавтнуудые бэлдэхэ түбэй, Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбэй мэргэжэлтэдтэ, уласхоорондын наймадахи экспедициие ниидхүүлгэдэ хабаадаһан бусад коллективүүдтэ, эмхинүүдтэ Монголой космонавт үгынгөө түгэсхэлдэ баяр баясхалан хүргэбэ.

Удаань космонавтнууд болон эрдэмтэд журналистнуудай асуудалнуудта харюусаһан байна.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

СССР-эй ХҮДӨӨ АЖАХЫН БАРИЛГЫН ЭМХИНҮҮД БОЛОН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ түйлаһан амжалтануудайнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Залуцкий Николай Васильевичые — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 590-дэхи колонныи модошо дархан.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Доржиев Токтохо Жамбаловичые — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулгын управлениин вулканизаторщик.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Громов Валерий Николаевичые — «Бурятцелинстрой» трестын автобазын автомобилиин жолоошон.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Носырев Олег Константиновичые — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 335-дахи колонныи модошо дархашуулай бригадир.

Разумейко Мария Лукьяновнае — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 590-дэхи колонныи штукатурщигуудай бригадир.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Измалков Николай Денисовичые — «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадай бригадир.

Косыгин Александр Владимировичые — «Востокцелинмонтаж» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 914-дэхи колонныи электро-хабсаргагшадай бригадир.

Лясота Леонид Ивановичые — «Бурятцелинстрой» трестын автобазын автомобилиин жолоошон.

Муравьева Лидия Филипповнае — «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадай мастер.

Овчинников Михаил Васильевичые — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 933-дахи колонныи ажал эрхилэгшэ.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Атутова Эльвира Александровнае — «Бурятцелинстрой» трестын ахалагша инженер.

Коноваленкова Анастасия Никитичнае — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 697-дохи колонныи штукатурщигуудай бригадир.

Прохоров Михаил Ивановичые — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 1010-дахи колонныи хабсаргагша.

Согонова Антонида Александровнае — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 589-дэхи колонныи штукатурщигуудай бригадир.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной мартын 19.

ПРОФСОЮЗУУДАЙ ОБЛАСТНОЙ СОВЕДЭЙ ПЛЕНУМ

Үсэгэлдэр профсоюзуудай областной соведэй табадахи пленум боложо үнгэрбэ. Энэ пленум дээрэ облпрофсоведэй президиумэй түрүүлэгшэ **А. Д. Чукаев** «КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэриин дүнгүүд болон республикын профсоюзай организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй XXVI съездын делегат, Улаан-Үдын авиационно заводой хэбшэн **В. И. Бардунаев,** хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **М. Ж. Шагдаров,** «БАМтоннельстрой» управлениин 12-дохи тоннельнэ отрядай проходчик **В. Ф. Смирнов,** модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **В. И. Найденов,** Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй электрослесарь **Ю. Б. Нанзатов,** Тимлюйн цементын заводой директор **Л. К. Рыжов,** Элхиин авто-заһабарилгын заводой мүлигшэ **В. П. Рохлецова,** һайн дуранай «Спартак» гэжэ спортивна бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ **В. П. Кондаков,** республиканска больницын рентген-лаборант **А. А. Каурова,** оёдолой «Байгал» нэгэдэлэй хүдэлмэришэн **А. Н. Ажеева,** «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын начальник **Н. В. Хуторной,** Улаан-Үдын шэлэй заводой, машинист **А. М. Ерютин,** электростанцинуудай, электротехническэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **Б. Т. Шотин** гэгшэд хабаадаһан байна.

Пленумэй хүдэлмэридэ ВЦСПС-эй инструктор **А. З. Замашкин,** КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо **Б. Т. Аюров** гэгшэд хабаалалсаһан байна.

Пленум зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаараа зохихо тогтоол баталан абаа.

Пленум дээрэ эмхидхэлэй асуудал харагдаһан байна. Облпрофсоведэй президиумэй гэшүүнээр, штатнабэшэ секретаряар **Б. А. Полторацкий** һунгагдаба.

БАТА БЭХИ ХАНИ БАРИСААН

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадай отделениин Улаан-Үдын городской организациин тоосоото-һунгалтын конференци боложо үнгэрбэ. Аха дүү арадуудай хоорондохи харилсаае жэл бүри үргэдхэхэ хэрэгтэ хотымнай олониитын түлөөлэгшэд ехэ хубитаяа оруулалсана гээд бүлгэмэй городской организациин харюусалгата секретарь, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь **Г. Д. Басаев** тоосоото элидхэл соогоо онсо тэмдэглэбэ. Илангаяа МНР-эй Дархан ба республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотонуудай анда ёһоной харилсаа холбоо байгуулжа, искусствын, соёлой, социально - экономическа, үзэл сурталай хүдэлмэриин талаар дүй дүршэлөө андалдадаг тухай хөөрэжэ, олон тоото баримта, жэшээнүүдые дурдаһан байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад совет-монгол хани барисаае бүри бата бэхи үндэһэ һууритай болгохын тула тодорхой дурадхалнуудые оруулаа. Нэн түрүүн локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомой секретарь **А. Н. Колдунов** үгэ хэлэхэдээ, заводоймнай мэргэжэлтэд Улаан-Баатар, Дархан, Сүхэ-Баатар хотонуудай промышленна предприятинуудта туһаламжа үзүүлдэг, мүн дээдэ гарай мэргэжэлтэдые бэлдэлсэдэг гэжэ тэмдэглээ. Гүрэнэй буряад драмын академическа театрай директор **Ц. А. Балбаров** Монголой Нацагдоржийн нэрэмжэтэ театрай коллективэй артистнартай саг үргэлжэ уулзажа, бэе бэедээ айлшалалсадаг ёһо гуримай заншаһан тухай хөөрөө.

Удаань Зүүн Сибириин соёлой институдай политэкономиин ба научна коммунизмын кафедрые даагша **Д. Ж. Жалсабон** Монголой Арадай Республикаһаа эльгээгдэһэн 60 студентнэр манай институт дүүргэнхэй, энэ хадаа ехэ амжалта гээшэ гэжэ тэмдэглэбэ. ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **А. Н. Козлов** Монголой ревсомолшуудай ба залуушуулай габьяата ажал хэрэгүүд тухай, «Бурятгеология» нэгэдэлэй ахалагша геолог **Л. И. Якимов** совет геологүүдай Монголдо ябуулдаг шэнжэлгэ-бэдэрэлгын хүдэлмэри тушаа онсо тогтоо.

Конференциин түгэсхэлдэ бүлгэмэй городской организациин түрүүлэгшээр СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай нийтын эрдэмэй институдай директор **В. Ц. Найдаков,** харюусалгата секретаряар КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь **Г. Д. Басаев** һунгагдаһан байна. Байгша оной апрелиин 17-до үнгэргэгдэхэ бүлгэмэй республиканска конференцидэ делегадууд һунгагдаа.

Манай корр.

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

ХАРААЛАГДАҺАН ЗОРИЛГОНУУД ХАРЮУСАЛГАТАЙ

— Манай районой ажалшад КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые тон анхаралтайгаар шудална, холын хараата заабаринуудай үндэһөөр өөһэдынгөө хэжэ байһан хүдэлмэриие сэгнэнэ, шэнэ табан жэлэй зорилгонуудые хараална, —гэжэ КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь **К. Д. Лубсандоржиев** эдэбхитэдэй суглаан дээрэ хэлээ.

Районой промышленность, хүдөө ажахы үнгэрһэн табан жэлдэ экономическа хүгжэлтын шэнэ шатада гаража шадаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Тусхайлбал, промышленнэ предприятинууд үйлэдбэриин хэмжээе урдахи табан жэлэйхиһээ — 15,5 процентээр, продукци худалдалгаяа 28 процентээр ехэ болгоһон байна. Сүхын арһанай завод, барилгын материалнуудай Харанхын участок, модо бэлэдхэлэй пункт, ой модоной оньһожоруулагдамал ажахы гэхэ мэтэ предприятинуудай коллективүүд табан жэлэй түсэб, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ юм. 300 гаран хүдэлмэришэд өөр өөрынгөө даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Арһанай заводой хүдэлмэришэн А. Н. Коновалова, нэхэмэл хубсаһа оёгшод Л. С. Баимкина, Р. Р. Доржиева, Л. Я. Серебренникова, түмэр замшад Н. А. Казаков, Н. М. Михалев болон бусад олон түрүү хүдэлмэришэдые нэрлэхэдэ болоно.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ районой промышленностьда ажалай бүтээсэ 19 процент ургаа, үйлэдбэриин гол фонднуудай хэмжээн 66 процент ехэ болоо. Олон предприятинуудые һэльбэн шэнэлһэнэй, бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхоһоной, мүн холимол тэжээлэй томо завод ашаглалгада оруулһанай ашаар гол фонднуудай хэмжээн иигэжэ ургаһан байна.

Гэбэшье тэдэниие гүйсэд һайнаар хүдэлгэхэ, гаргагдадаг продукциин шанарые һайжаруулха асуудалнуудай шиидхэгдээгүй дээрэһээ гол фонднуудай ашаг үрэ үшөөл бага зандаа. Имагтал эдэ асуудалнуудта КПСС-эй XXVI съезд анхаралаа ехээр хандуулһан байна.

«Шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ ябадалай бэрхэшээлтэй, аали удаан, орёо түбэгтэй болодог бүхы ушарнуудые усадхаха шухала», — гэжэ тоосоото элидхэл соогоо нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн. Энэ заабариие хадууржа абаад, үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ гол анхаралаа хандуулха ёһотойбди гэжэ элидхэлшэ онсолон тодорхойлбо.

Үйлэдбэриин ашаг үрые али бүхы аргаар дээшэлүүлгэ хадаа ажахын-политическэ тон шухала зорилго болоно. Шэнэ табан жэлэй онсо илгаань юуб гэхэдэ, бии байһан бүхы нөөсэ баялигуудые ашагтай һайнаар ашаглалга мүн.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ районой промышленностиин хүдэлмэришэд үйлэдбэриингээ хэмжээе 6,1 процентээр, продукци худалдалгаяа 7 процентээр дээшэлүүлхэ түсэбтэй. Ажалай бүтээсые 15—17 процент ехэ болгохо зорилго урдаа табяад, ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда хүдэлжэ байна. Эдэ жэлнүүдтэ технологическа 110 шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдохо, 12 зүйлэй шэнэ продукци гаргагдадаг болохо юм. Бүхы түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха эрилтэ табигданхай.

Хэдэн жэлэй туршада ган гасуур болоһон дээрэһээ олохон колхоз болон совхозууд малаа тэжээлээр хүсэд хангажа шадаагүй. Ушар иимэһээ, мүн ажалай эмхидхэлэй һулаһаа мяха, һү абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй.

Иимэ байдалһаа гарахын тула таряалангай культура дээшэлүүлжэ, газар дээрэ хэгдэдэг хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулжа, сагай уларилай орёо бэрхэ байдалтай тэмсэхэ болонобди гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлбэ. Мүнөө үедэ газар таряалан болон тэжээл үйлэдбэрилгэ эгээл шухала асуудал болонхой. Энээниие шиидхэхын тула холын хараатай тодорхой хэмжээнүүд мүнөө жэлһээ бэелүүлэгдэжэ эхилхэнь гэжэ эдэбхитэдэй суглаан дээрэ тэмдэглэбэ.

Орооһо таряа үйлэдбэрилгын хэмжээе 455 мянга гаран центнертэ, хартаабхын ургасые 118—120 мянган центнертэ хүргэхын тула газар ажалаа үндэһөөрнь һайжаруулха зорилго табигдана. Районой газарай хүрьһэн хадаа илангаяа һалхиһаа үрэжэл муутай болоно. Тиимэһээ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бүхы колхоз болон совхозууд хүрьһэ хамгаалха агротехникэдэ орохо, зүб севооборотнуудые хэрэглэхэ ёһотой. Орооһото ургамалнуудые тариха газарта органическа, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые оруулха тухай хэлэгдээ.

Хүрэнгын үрэһэнэй үндэһэ һуури байгуулха асуудалда «Дружба», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай правлениин түрүүлэгшэнэр **В. М. Цыдендамбаев, А. Н. Соковиков** гэгшэд анхаралаа хандуулба.

Үнэхөөрөөшье, нютагай эрхэ байдалда таарамжатай хүрэнгын үрэһэнэй үгы шахуу байдаг болоһон ушарһаа ургаса багаар абанабди гэжэ тэдэнэр тон зүб шүүмжэлбэ. Эдэ ажахынууд, тэрэшэлэн Алтайн совхоз орооһото ургамалнуудай үрэһэ ургуулха гол шэглэлдэ оронхой. Һайн шанартай үрэһөөр өөһэдынгөө ажахынуудые хүсэд хангахаһаа гадна, районой бусад колхоз болон совхозуудые нютагай эрхэ байдалда таарама хүрэнгөөр хангажа байха аргатай болохо тухайгаа үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

Шэнэ табан жэлдэ малай бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ эхилхэнь. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые гүйсэдхэхын тула тарилгын талмайе хубаарилалгада тэжээлэй ургамалнуудай хубиие үргэдхэхэ шухала байһаниинь онсологдоо. Ажахы бүхэндэ тэжээл үйлэдбэрилгын томодхогдоһон тусхай бригадануудые заатагүй эмхидхэхэһээ гадна, бүхы ажахыгаараа, жэшээлхэдэ, Худэриин болон Улаадайн совхозууд имагтаа тэжээл үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй болохонь. Эдэ ажахынуудта, тэжээл үйлэдбэрилхэ бригадануудта тусхай техникэ, үтэгжүүлгэнүүд үгтэхэ ёһотой.

Сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаба. Юуб гэхэдэ, үбһэн районой ажахынуудта жэл бүри багаар абтана. Ургасыень дээшэлүүлхэ арга боломжонууд бии. Олон жэлэй ургамалнуудые тариха талмайн хэмжээе 8—8,5 мянган гектарта хүргэхэ эрилтэ табигдаба. Гектар бүхэнһөө 30 центнерһээ бага бэшэ үбһэ абадаг болохын тула сабшалан дээрэ хэгдэдэг хүдэлмэриие шангадхаха болоно. «Бурводстройн» Хяагтын ПМК-гай начальник **В. М. Стручков** үһалагдадаг газарай ашаг үрые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана гэжэ тэмдэглээ. Мелиоративна барилгые үргэдхэхын хажуугаар тэрэ түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр ашаглаха, бүтээсэ ехэтэй үһалдаг техникээр зэбсэгжүүлхэ, бүхы сабшалангаа харюусалгата луговодуудта даалгаха шухала асуудалнуудта тогтоһон байна бшуу.

Хяагтын совхозой директор **А. А. Игумнов**, «Родина» колхозой түрүүлэгшэ **А. Г. Нечаев** гэгшэд мал ажалаа ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөхын тула тэрэниие тусхай шэглэлтэй болгохо, томодхохо, ажахынууд хоорондын үйлэдбэриин хамжаануудые хүгжөөхэ тушаа тодорхой хэмжээнүүдые абаад, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ ёһотойбди гэжэ хэлэбэ. Үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэнэгүй, продукциин шанар дээшэлнэгүй гэжэ тэмдэглээ. Имагтал эндэ али бүхы арга боломжонуудые элсүүлхэ ёһотойбди гэлсэбэ.

Социалис мүрысөөе бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай Сүхын арһанай заводой хүдэлмэришэн **А. Г. Магац**, Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын парткомой секретарь **Т. И. Николаева** гэгшэд хэлэбэ.

Хяагтын районой партийна эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ хабаадаһан КПСС-эй XXVI съездын делегат, КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь **В. Г. Бирюков** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд болон съездын шиидхэбэринүүдһээ болон партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлһээ үндэһэлэн, районой партийна организаци ажалша коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Районой үйлэдбэриин хүсые ээзн ёһоор ашаглаха, ажалай журам саашадань һайжаруулха эрилтэ эдэбхитэдэй, бүхы ажалшадай урда табигдаба.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

СОВЕТ ХҮНҮҮДЭЙ БАЙДАЛ—ГОЛ АНХАРАЛДА

Совет коммунистнуудай XXVI съездэ КПСС-эй ЦК-гай хэһэн тоосоото элидхэлэй гадаадын политическэ бүлэг хүнэй аша туһа тухай онсо ехэ анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй. Совет обществын саашанхи хүгжэлтэ, 80-яад онуудай түсэбүүд дотор хараалагдаһан тэрэнэй экономико, соёлой хурдан түргэн дэбжэлтэ — эдэ бүгэдэ арадай байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха, хүн зоной ажабайдалые бүри болбосон түхэлтэй болгохо талаар шэглүүлэгдэнхэй.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежнев тоосоото элидхэл хэхэдээ, хүн бүхэн тухай, тэрэнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүд тухай анхаралаа хандуулха гээшэ партиин экономическа политикын эшэ үндэһэн, үрэ дүн болохо ёһотой гэжэ үшөө дахин тэмдэглээ һэн. Һүүлэй хэдэн арбаад жэлэй турша соо совет түсэблэлгын экономико үйлэдбэриин хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөһэн байна. Национальна доход найдамтайгаар нэмэнэ. Тэрэнэй табанай дүрбэн хубинь хэрэглэмжэдэ, гэр байра ба соёлой барилгануудые хэлгэдэ гаргашалагдадаг, хүн зоной бодото ашаг олзые удаа дараалан дээшэлүүлнэ. Жэл бүри 2 миллионһоо үлүү шэнэ квартира ашаглалгада оруулагдаа, соёлой материальна баазань үргэдхэгдэнэ, социальна бусад олон асуудалнууд шиидхэгдэнэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ парти арадай байдалые саашадань улам һайжаруулха үргэн ехэ программа табиба. Тэрэ совет хүнүүдэй ажабайдалай бүхы талые — хэрэглэмжэ ба гэр байрые, соёл болбосоролыень, амаралтыень, ажалай ба ажаһуудалайнь эрхэ байдалые — һайжаруулха байна.

Ойрын табан жэлэй турша соо хүн зоной мүнгэн ашаг олзо ургаха юм. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин хүлһэн — 13—16 процентээр, нийтын үйлэдбэриһөө абталаг колхозниигуудай ашаг олзо 20—22 процентээр дээшэлхэ. Пенсинүүдэй доодо хэмжээнүүд дээшэлүүлэгдэхэ, үхибүүдтэй бүлэнэртэ гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэдэг туһаламжа ехэдхэгдэхэ байна.

Гэбэшье һуудал байдал һайжаруулхадаа, гансал мүнгэн ашаг олзыень ехэдхэхэ гэнэ бэшэ. Мүнөө хүн зониие эдеэ хоолоор, мүн промышленна эд бараагаар хангалгые һайжаруулха зорилгые түбхын түрүүндэ таби-

на. КПСС-эй ЦК-гай
то элидхэл дотор тэ
дэһэнэй ёһоор, хүн
эдеэ хоолоор
үшөөл бэрхэшээл
тохёолдожо байһаар,
асуудалые таарамж
бөөр шиидхэхын ту
хоолой тусхай програ
хёохо шухала гэжэ
доо. Энэнь табан ж
сэбэй гол хубинь бол
рэ хүдөө ажахын
нилээд ехэдхэхэһээ
рэниие хадагалдаг, бү
даг, мүн худалдаа
ринуудтай хүдөө аж
ри нягта холбоотой
юм.

Хүн зониие эдеэ
зүйлнүүдээр, эд бар
улам ехээр хангаха ту
хэлэгдэнэ бэшэ. Эдеэ
зүйлнүүдэй ассортимен
үргэдхэхэ, хүн зоной
нөөр хэрэглэдэг эд
ехээр гаргаха,
һайжаруулха зорилго
дана.

Хэрэглэмжын нийтын
нуудһаа тэдэнэй абаһ
туһада анхаржа, совет
дэй байдалые улам
руулхын тула оролдо
хала. Үнгэрһэн табан
турша соо эдэ фондну
банай нэгэ хубяар д
лэгдээ. Хүдэлмэришэд
алба хаагшадай дундаж
лин хүлһэндэ 40 проце
мэлтэ үгэдэг айхабтар
мүнгэ зөөри ажалшадай
далые һайжаруулгада,
һэгүй һуралсалда, бүхы
зониие медицинскэ та
хангалгада, үхибүүдые
жүүлгэдэ, социальна ха
да, соёл болбосоролдо
шалагдадаг байна.

Гэр байра халаа
социальна программа
ла һуури эзэлдэг юм
лэй 15 жэлэй турша со
ноймнай 265 миллион
дэй хахадһаа олонхинь
байрада нүүжэ оробо. 8
онуудташье манайда г
ра барилгын хэмжээн
ехэ байха.

80-яад онуудта
табиһан социальна прог
хүнүүдые ажалаар түг
гаха, бодото олзо ор
дээшэлүүлхэ, гүрэнэй
ню сэнгээр үргэн хэр
жын эд бараагаар һайса
гаха, эдеэ хоолой ба
хоолдо хабаагүй гол э
раагаар хангаха гэһэн
го табина гэжэ КПСС-
гай тоосоото элидхэл ха
на. Мүнөө нэгэшье капи
орон социальна иимэ
аша туһа ажалшадтаа
хажа шадахагүй байна

Глеб СПИРИДОН
АПН-эй политич
шэнжэл

ЯРУУНА

КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд болон съездын абаһан шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн, партийна эхин организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал Яруунын районой партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үргэнөөр хэлсэгдэбэ.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Б. И. Николаев энэ асуудалаар суглаан дээрэ дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Нарһатын совхозой парткомой секретарь Ц. Ш. Дугданов, «Комсомольский» совхозой ахамад зоотехник Б. Р. Дамбиев, «Коммунизм» колхозой ахамад агроном Б. Г. Цырендоржиев, Яруунын совхозой таряан ажалай бригадын бригадир Г. П. Яковлев, барилга-хабсаралгын 177-дохи колоннын парторганизациин секретарь П. А. Дондупов болон бусад хабаадаа.

КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүдые нэгэн дуугаар һайшааһан, районой партийна организациин саашадаа бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол суглаанда хабаадагшад баталан абаа.

В. БАЗАРЖАПОВ,
«Улаан-Тува» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

Лидия Яковенко (зураг дээрэ) табан жэлэй саада тээ Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикада хүдэлхэеэ ороо һэн. Тэрэ хоёр машинын орондо дүрбэн машина дээрэ ажаллажа, арбадахи табан жэлэй туршада долоон жэлэй даабари дүүргэһэн байна. Коммунистка Л. Яковенко арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ даабариие хоёр жэл соо дүүргэхэ уялгатай.

Е. СУРМАЧАЙ фото.

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООШОД АМЖАЛТАТАЙ

Манай Улаан-Үдын Главпочтамтын почто зөөдэг таһагай коллектив үнгэрэгшэ табан жэлые ямараар дүүргэһэн тухайгаа шэнжэлэн хаража, бүхы ажал хүдэлмэриингөө дутуу дунданууды шүүмжэлжэ үзөө һэн. Манай ажал хүдэлмэри транспортнигнуудһаа дулдыдадаг.

Үнгэрэгшэ дүрбэн жэлдэ (ПТУС-һаа таһаржа тусхай таһаг болоһоор дүрбэн жэл болоо) һайнаар ажаллажа, продукциин хэм хэмжээе бүхы талаар дүүргээбди. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар продукциин хэм хэмжээн 66,7 процентээр ургаа. Түсэбһөө гадуур 42 мянган түхэригэй продукци абтаа юм.

Дээрэ дурсагдаһан амжалтануудынай манай коллективэй түрүүшүүлэй эршэмтэй ажалые гэршэлнэ. Тэдэнэрэй тоодо Л. А. Афанасьева, З. Г. Бессонова, Е. В. Климова, А. П. Серебрякова, Л. И. Дорош, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадагша Н. Г. Пластинина ороно. Почтальон Людмила Александровна Афанасьева дайнай һүүлшын хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ манда ерэжэ хүдэлһөөр мүнөөшье хүрэтэр таһалгаряагүй ажаллажа байдаг. Тэрэ коммунис ажалай ударник юм. Ажалай баян дүй дүршэлтэй, өөрын онол аргатай болоһон хадаа залуушуулда саг үргэлжэ заабари захяа үгэжэ байдаг заншалтай хүн юм.

СССР-эй Хэлхээ холбоонэй министерствын предприятинуудай дунда дэлгэрһэн Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдын почто зөөдэг таһагай хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ хоёр дахин илажа гараа. Түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэлгэдэ һайн дүнгүүдые туйлаһанай түлөө манай коллективтэ РСФСР-эй Хэлхээ холбооной министерствын болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг хоёр дахин барюулагдаа. Үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи кварталай дүнгүүдээр КПСС-эй обкомой бюрогой, Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофой болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар үгтөө һэн.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын түүхэтэ тогтоолнуудые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, байгша оной түсэбтэ даабариие болзорһоонь урид дүүргэхээр манай коллектив зоригжонхой ажаллажа байнабди.

С. ШАГЖИЕВ,
Буряадай АССР-эй ПТУС-ай почто зөөдэг таһагай ахалагша инженер.

АЖАЛ ХЭРЭГЭЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй партиин XXVI съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэлэй гурбадахи бүлэг соо ажалай ветеранууд, пенсионернүүд тухай тон дулааханаар хэлэгдэһэн байна. Манай партийна организациин 115 коммунистын 40-ниинь пенсионернүүд юм. Тиимэһээ түрэл партиингаа ээлжээтэ съездын материалнуудтай танилсахадаа, зүбшэн хэлсэхэдээ, өөһэдынгөө коммунистнууд- пенсионернүүд тухай дурдангүй байгаагүймнай мэдээжэ.

Дээрэ дурсагдаһан дүшэн пенсионерэймнай олонхинь түрэл ажахыдаа мүнөө болотор хүдэлһөөр юм. Тэдэнэй дунда Суулгын совхозой директор байһан, Ленинэй, Октябриин Революциин болон «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудай кавалер, 1940 онһоо КПСС-эй гэшүүн Лыгден Цыренович Цыренов һая 70 наһанай (мартын 8-да) дабаа дабабашье, сэдьхэл зүрхөөрөө, һанаан бодолоороо залуу зандаа, хаба шадалаараа ажахыдаа туһалһаар байна.

1947 онһоо партиин зэргэдэ ябаһан, үбсүүндээ Ажалай Улаан Тугай орден яларуулһан Минай Панкратович Суминков түрэл ажахыдаа механигаар хүдэлэн, залуу хүбүүдтэ баян дүршэлөө дамжуулһан зандаа.

Манай партийна организациин эгээл үнинэй коммунист Дарма-Ринчин Шультумович Шультумов тухай онсо тогтохо хүсэлтэйб. Тэрэ коллективизациин үнгэржэ байһан 1932 ондо партийна билет абаһан юм. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо коммунист Шультумов хэһэн лэ ажалдаа үнэн сэхээр, коммунис ёһоор хандажа, үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг. Урдандаа хонишон ябаһан, мүнөө «Ажалай ветеран» нэрэ зэргэдэ хүртэһэн коммунист Д-Р. Шультумовай хододоо түрүү зэргэдэ ябадагынь һайшаалтай. Залуушуулые хүтэлбэрилэн, эхэһээ таһалагдаһан хурьгадые хабар-зунай үедэ харууһалха зуураа, тэдэнээ нэгэшье гарза хоролтодо оруулдаггүй байха юм. 1980 оной зун тэдэнэр 1000 гаран хурьга томо болгожо тушаагаа һэн. Суулгын совхозой коммунистнууд ажалай болон партиин ветеран Д-Р. Шультумовые районно XXV конференциин делегадаар нэгэн дуугаар һунгаһан гээшэ.

КПСС-эй зэргэдэ 42-дохи жэлээ ябажа байһан Бальжир Батуевич Ширипнимбуев наһанай амаралтада гараһаншье һаа, ган гасуур болоһон айхабтар хүндэ хүшэр жэлдэ өөрынгөө һайн дураар түрэл ажахыдаа туһалхые хүсэһэн юм. Тэрэнэй ударидахы бэлиг шадабари совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдээжэ һэн. Тиимэһээ Б. Б. Ширипнимбуев 3-дахи отделениие эрхилэгшээр табигдаһан байгаа.

Улаан Одоной орденой кавалер, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагша, Суулгын дунда һургуулиин директор байһан Д. Д. Дашиев үнгэрһэн жэлэй үбһэ хуряалгын тон харюусалгатай үедэ пенсионернүүдэй звено эмхидхэжэ, тэжээл бэлэдхэхэеэ гараһан юм.

Манай ажахыда хүдэлмэрилжэ байдаг бүхы пенсионернүүд-коммунистнууд тухай һайн һайхан, баяр баясхалангай үгэ хэлэхээр лэ даа. Тэдэнэрэй хэниинь хэн гэшэгүй эдэбхи үүсхэлтэйгээр, үнэн зүрхэнһөө оролдон, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хубитаяа оруулжал байдагынь һайшаалтай. Тиихэдээ эдэнэрнай гансал даалгагдаһан ажалаа хээд лэ һуудаг хүнүүд бэшэ, харин партийна организациингаа бүхы ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, элдэб асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ шүүмжэлхы, коммунис ёһоор хандадаг заншалтай юм.

Мүнөө үедэ манай ветеранууд съездын материалнуудтай гүйсэд танилсаад, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые ажабайдалда нэбтэрүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхөөр шиидэнхэй.

А. ДЕНИСОВА,
Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын совхозой парткомой секретарь.

АРБАН ЗУРГААДАХИ ХАБАР...

Элһэн хушууе баруун хажуугаарнь бүһэлөөд, нахид руу һула табиһан һуртал годилзоһон харгыгаар урууджа, Үдын голой һаял гүлгэлжэ эхилһэн улаан бургааһад руу газигнай шунгашаһан аад, дахинаа өөдөө гарахадаа, Зүүн-Хуурайн ээрэлгээтэ талын дунда зуралзажа ябаба. Шугын-Үбэр гэжэ газарай эхэ хонидой комплексые даагша Цыдендоржо Жамбалович — нюргаар набтаршагшье һаа, яһалал охин дундаа эрэ — һаншагһаа наһанай сайбар хюрууда абтажа захалһан үһэеэ эльбэхэ зуураа:

—Урзанда хабар өрэхэдэтнай, уршагта саһан орошонхой, мартмнай гааранхай, малшадтаа мааранхай байгаа бэлэй һэн гү даа! — гэбэ. Тиихэдэнь эгээл иишэ эхин түрүүшынхеэ ерэһэнээ һанаандаа оруулаадхибаб. Энэл Үдын голой эрьеын сагаан талаар сайбар-хүхэ дүлэн мэтээр бордоһон урэбхижэ, могойнуудта адляар годилзон, улаан бургааһадай хоорондуур шурган үгы боложо байгаагша бэлэй. Тойроод — саб сагаан. Үбһэн үглөө мүнөө дууһахаяа байгаа. Үлэн хурьгадта үгэхэ холимол тэжээлшье хогоосон...

Тэрэ анха түрүүшынхээ айлшалһанаа дурсахадам:

—Гайтайл хабар һэн, — гээд Цыдендоржо Жамбалович бодолгото болонги, хүрин-хара нюдөө миһэлзүүлэн зүбшөөнэ.

Харин мүнөө Шугын-Үбэрһөө зүүлжээ харахада, утын үбэлэй нойрһоо һэреэд, хабарай наран доро нюргаяа шаран тэниилгэжэ хэбтэһэн Зүүн-Хуурайн шара тала зэрэлгээнэй долгин соо зэлэ татан манарна. Аяар саана, арайл гэжэ нюдэнэй харасын хүрэхэ газарта, адуулгада гараһан хонидынь тэрэл зэрэлгээн соо тамаржа ябаһандал үзэгдэнэ. Хажуудань нэгэ хара юумэн —торисо юм гү, али точко юм гү—обёорогдоно. Цыдендоржо Жамбалович тиишэ һарабшалан байжа хараад:

—Цырендаша гээшэ хаш,— гэбэ.

Тиихэдэнь, тэрэ хоёр жэлэй саада тээхи гайтай хабарай үедэ хооһон хобтонуудые шадамараар урбуулан, хонидтоо обёос үбэнүүлэн үгэжэ, һахы һалаг гүйжэ ябаһан һаглагар үһэтэй, үндэр томо бэетэй гэрэй ээнэй эхэ хүбүүень һанаандаа оруулбаб.

—Комплекс гэжэ нэрэ үгеэд, хонидоймнай тоое олошоруулһанһаань хойшо хоюулаа—Дашиматаяа үлэ бараха юумэмнай үгы болоо һааб даа. Тиигээд лэ эдэ хүбүүдээ хүдэлгэлсэнэбди даа, — гэжэ хонишон хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

Газигнай шэнэшэг аад, үргэн, ондоо янзын хэлбэритэй хонидойнь хашаагай газга сэхэ хүрэжэ ерээд тогтобо. Гэртэньшье оронгүй, хурьгадайнь байрын үүдэ татабабди. Эндэмнай, ямар нэгэн оркестрэй зэдэлжэ байһандал оог хашхараан маниие угтаба. Хурьгад, хурьгад... Өөдэргэнүүд, һонюуша хүхэ нюдэдтэй. Нялха нарайнуудшье, тээ томохонуудшье, бэеэ хүсэһэншье хурьгад бии. Тэдэ туд тудтаа амяарлагдан, хаамжануудаар хилэлэгдэнхэй.

—Энэл даа, мүнөө жэлэймнай түл, — гэжэ Цыдендоржо Жамбалович омогорхонгёор тэдэниие харуулна. Нэгэ бүлэг хурьгадай дунда бага хүбүүн Балбарынь — баһал шииралг янзын эрэ—сэл хүхэ аад, анхилма амтатай хяаг үбһэ зоохидхоноор эмхилэн тараажа ябаба.

—Эжыш хаанаб? — гэжэ эсэгэнь хүбүүнһээ асууба.

—Эдеэгээ хэжэ байна,—гэбэ тэрэнь.

Гэрэй ээнтэй дахасалдаад, газаашаа гарахадамнай, дунда хүбүүниинь — Дамба-Доржо үшөө түрөөдүй нэгэ бүлэг хонидые үһалжа байба.

Тиихэдэнь би эжэлүүдгүй:

—Эсэгын зүргэ эльгэтэй гэжэ бүхы дүрбэн хүбүүдтнай булта хонишон болохонь ха юм даа, — гэбэб. Зүгөөр Цыдендоржо Жамбалович Чимитов харюусаха дурагүй аад, дуулаашагүй болошо юм гү, али асуудалайм удхые арай ойлгоогүй байшоо юм гү—абяа гарабагүй. Аса баряад, үнеэхил түрэхэ хонидтонь үбһэ шэдэлсэбэ. Тэрэнэй шударгы шуумараар хүдэлжэ байхые харахадаа, аяар арбан табан жэлэй саада тээ анха түрүүн хонишон яажа болоһон тухайгаа Цыдендоржо Жамбалович, Дашима Дашидондоковна хоёрой айхабтар һонёор хөөрэһые һанаандаа дахин оруулбаб. Юуб гэхэдэ, тэрэ хөөрөөниинь мүнөөдэрэйнь энэ байдалтай сэхэ холбоотой бшуу.

...Анаагай совхозой хонин ажалай бригадир Гутаб Борбоевич Базаржапов Цыдендоржотой Байсын-Үбэрэй отделениин конторо соо үдэрэй сүлөөдэ нэгэтэ золгоод, тэрэ үедэ үхэр адуулдаг байһан Чимитовһээ һалахаяа болишобо.

—Эдэ үхэрнүүдээ хая, — гэжэ байжа гараараа занган, заяанай хөөрүү, хүхюу зантай бригадир ойлгуулба. — Хонин дээрэш холо олзотой. Хоёр-гурбан жэл болоходо, Хорингоо асфальт үйлсөөр өөрынгөө «Москвичта» һуунхай табилуулжа ябахаш.

Үдэшэнииинь, Дашимагайнгаа һаамһаа ерэхэдэ, бригадирай дурадхал тухай хөөрэхэ байна гэжэ шэбшэжэ үрдеэгүйдэнь, үнеэхи Гутаб Борбоевичынь боро морёо уданхай газаань хүрэжэ ерээд, хүнэгүүдые ханхинуулан гэшхүүр өөдэ гаража ябаһан Дашимаень амадаба. Нилээн удаан тэдэ газаа хөөрэлдэбэ. Боро хараанше унажа, хара-хүхэ хушалтаараа унайн үнэрөөр анхилан байһан талые нэмэрибэ. Хүлеэжэ ядахадаа Цыдендоржо тэсэнгүй газаашаа гараба.

—Эдэ үхэрнүүдээ хая, — гэжэ гараараа занган, Гутаб бригадир дахин дахин эхилнэ.

—Би мэдэнэб, һайн мэдэнэб, хоюулаа малша зонта...

Цыдендоржо энеэдэһээ барижа шадангүй, харанхыһаа:

—Хонин дээрэш холо олзотой. Хоёр-гурбан жэл болоходо, Хорингоо асфальт үйлсөөр өөрынгөө «Москвичаар» гүйлгэлдэхэт гээд нэмыш,—гэжэрхибэ. Теэд Гутаб Борбоевич тэрэниие анхарбашьегүй:

—Һаалта бү хэ. Би шамтай хөөрэлдөөгөө дүүргэнхэйб. Зүб гү? Хожомоо, юрэдөө, намдал һайниие хүргэхэ байхат. Үхибүүд жаа гэнэ гүт? Теэд юунэй түлөө Хоридомнай интернат-һургуули бии болоо юм, а? Тииһээ тиитэрээ дүрбэн хүбүүдтнай булта хонишон болошо магад лэ. Анаагай совхозоор дүүрэн Чимитовууд гэжэ хонишод гэнтэ жэлһээ жэлдэ зууһаа зууе абажа байна гэһэн һураг суу холо ойгуур тарахал, а? Тиимэ бэшэ гү? Юрэдөөл, һайн гэгшээр бодожо үзэгты, — гээд, харюуеньшье мүртэй шагнаһан юумэ байхагүй, буужа сайшье уугаагүй, үнеэхил боро морёороо боро хараан руу шэнгэн гүйлгэшоо һэн. Гансал моринойнь тахын харгын шулуу дайрахадань, ялас гэжэ ошон сасаржал ябаа бэлэй. Тэрэнииень Дашимашье, Цыдендоржошье мартадаггүй...

—Гутаб Борбоевич сэсэн хүн байгаа бэлэй даа, — гэбэ, бодолгото болонгёор Цыдендоржо Жамбалович. — Анаагай совхозоор дүүрэн Чимитовууд гэжэ хонишод жэл бүри зуун эхэ хониньһоо зуун хурьга абажа байха гээд тэрэнэй хэлээшэнь хайшаа юм? Нэгэ бага дэгэд буудалган бэшэ гээшэ гү? Харин бэшэ хэлэгшэнь яһалал дүтэрхы боложо, зүб тээшээ эрьежэ байна хаш...

Үнэхөөрөөшье, аяар тэрэ арбан табан жэлэй саада тээ Цыдендоржо Чимитов Дашима Дашадондоковна хоёр алдуу хээгүй. Хонин ажалда ороһондоо хохидоогүй. Хоёр-гурбан жэлэй үнгэрхэдэ, Хорингоо үйлсөөр яһалал шэнэхэн «Москвичаар» гүйлгэлдэдэгшье, интернадта һуража байһан үхибүүдтээ уулзахаяа ерэдэгшье болоо һэн. Мүнөө «Москвичаа» Дамбадоржо хүбүүнтэнэйдээ бэлэг болгон үгөөд, өөһэдөө шэб шэнэхэн «Жигули» «хазаарлажа», газаагаа табинхай. Үри хүүгэдыньшье үргэмжэтэй ажалай һайгаар үлдэхэ даарахые мэдэнгүй, борьбо дээрээ гаража боргожоо гээ һаа, алдуутай юумэн үгы. Хоёрынь гэр бүлэ болонхой. Ашанарай оог хашхараан уйтан гэр соонь огто таһархаяа болинхойл. Өөһэдөөшье хэды шэнээн тэниглэн, ядаха дутахые мэдэхэгүй һууна гээшэб!..

Тиибэ яабашье, Цыдендоржо Жамбаловичай «дэгэд буудалган» гэһэн үгэнүүдые яашье зүбшөөхэгүй байнаб. Магадгүй, тэрэ өөреэшье досоогоо буруугаа мэдэржэ болоо. Зүгөөр хүбүүдынь амяараа отара даажа, алдаршаа суурхаашьегүй һаа, аба, эжынгээ ажалай алтан жолоо дүнгэлсэжэ, ажабайдалайнгаа замые һунгана, дальбараануудтэ а далижана гээшэ бэшэ гү! Энээнһээ һайхан дэмбэрэлтэй эсэгын зүргэ гэжэ хаана байхаб?!

Аха хүбүүн Цырендашань абаяа дахажа, агтын дүрөөдэ хүлөө хүргөө. Анаагайнгаа совхоздо механигаар хүдэлдэг Дамбадоржо хүбүүниинь хониной түрэлгын халуун хаһада совхозой директорэй тусхай захиралтаар иишэ ерэжэ, хүлдэ орохоһоо гэхээр танил ажалдаа хабаадуулагдадаг юумэл. Санданшье эндэл эсэгын һургуули гараһан намтартайл. Харин һаяхана Совет Армида алба хэжэ байһанаа бусаһан Балбар хүбүүниинь баһал хониной комплексын гол хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн мүнөө болонхой.

Имэл хонишоной эбтэй
лэ арбан зургаадахи хабар
Хориһоо холо бэшэхэнэ, Үд
голой удхэн шутын үбэ
үбэл, зунгүй ажаһуудаг
Тээ мэндэ тэрээн
ябахадам, 912 эхэ хони
820 гаран хурьга абаад,
хоролтогүйгөөр, тобир
гэнөөр түлжүүлжэ байгаа

— Зуун эхэ хонин бү
һөө зууе абажал һалах
ээт даа, — гэжэ асууд
мни, Цыдендоржо Жамб
вич нэгэ агшам зуура
хил хабарайхяар зэрэлгэ
һэн Зүүн-Хуурайн тала
бодолгото болонгёор
хэ, хонидойнгоо бэлшэ
рамбайдан хараха зуура

— Хари яаха зонбибд
нөө жэл шэнэ түрэхэ,
хонидые тушаажа абан
бди. Гайтайл байха, —

...Эдир залуу наһандаа
гэ ороноо хамгаалгын А
ехэ дайнай гал дүлэн
гуур ябажа ерэһэн, хэдэн
шалхы медаль сээжэдээ
хинуулһан, хонин ажалда
жомшог ороошье һаа, ю
хи табан жэлэй дүнгөөр А
лай Улаан Тугай ордендо
тэһэн сэлмэг сэсэн нюд
урдаһаатнай хараад ба
энэ юрын хонишон, ол
эсэгэ, ёһотойл һурган зү
жүүлэгшын мүнөөдэрэй
хүдэлмэри тухай бишыхан
дээсэл бэшэхэ һанавтай
Харин һаяхана республи
гаа газетэнүүдтэ толилог
һон СССР-эй Верховно С
дэй Президиумэй Указые
шажа байтараа, хүүшэн
гаа танилай нэрэ,
гые орден хайрада
тэгшэдэй дунда оложор
бшууб. Арбадахи табан
лэй туршада үндэр үрэ
туйлаһанайнгаа түлөө Цы
доржо Жамбалович Чими
дахинаа Ажалай Улаан Ту
орденоор шагнагдаба. Ти
дэнь лэ эжэлэнгүй энэ корр
понденци бэшэжэ, арбан
гаадахи хабараа Анаагай с
хозой хонин ажал дээрэ
тажа байһан Чимитовуудые
жалтаарнь, Эхэ ороной ү
шагнал хайраар амарша
арбан нэгэдэхи табан жэ
үшөө ехэ үрэ дүн туйл
ень юрөөхэ гэһэн хүсэ
бэелүүлбэб.

А. ЖАЛСАНО

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Ж. Чи
тов.

Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин 50 жэлэй ой гүйсэбэ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

УЛААН-ҮДЫН П. И. ЧАЙКОВСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ ХҮГЖЭМЭЙ УЧИЛИЩИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…лтэй кадрнуудые бэлдэхэ, соёл культура болон искусство хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулhанайнь түлөө, байгуулагдаhаарнь 50 жэлэй ойн гүйсэhэнтэй дашарамдуулан, Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 6.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Л. Г. ДАДУЕВАДА, К. К. МИТКИНОВТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТ ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Буряадай искусствые хүгжөөхэ талаар габьяатай байhанайнь түлөө доро нэрлэгдэhэн хүнүүдтэ Буряадай АССР-эй габьяата артист гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Дадуева Людмила Гавриловнада — фортепьянын классай багша;

Миткинов Климент Карповичта — хүгжэмэй таhагые … сольфеджио дуунай классай багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 6.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

УЛААН-ҮДЫН П. И. ЧАЙКОВСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ ХҮГЖЭМЭЙ УЧИЛИЩИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Соёл культура болон искусствын талаар габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

…ева Клавдия Ивановнада — хоровой дирижированиин классай багша;

… Владислав Константиновичта — баяанай классай багша;

…ова Нина Александровнада — фортепьянын классай багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 6.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Н. С. САЖИНОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА БАГША ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

…гэгээрэлэй талаар габьяатай байhанайнь түлөө Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин hуралсалай таhагые даагша **Сажинов Нима** …овичта **Буряадай АССР-эй габьяата багша** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 6.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

УЛААН-ҮДЫН П. И. ЧАЙКОВСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ ХҮГЖЭМЭЙ УЧИЛИЩИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА

Хүгжэмэй кадрнуудые бэлдэхэ талаар ехэ аша үрэтэй ажал ябуулhанайнь түлөө, Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн гүйсэhэнтэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

…салановАюша Арсалановичые — отделениин даагша, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

Лыгденова Вера Дашиевнае — багша, РСФСР-эй габьяата артистка.

…лов Фома Демьяновичые — багша.

Оганджанова Элеонора Григорьевнае — багша, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

Петрова Надежда Казаковнае — отделениин даагша, РСФСР-эй арадай артистка.

…очеева Зинаида Богдановнае — багша, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

Шестакова Вера Борисовнае — багша, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 6.

ЖЭГҮҮР ТҮГЭС ДУУНАЙ ГУЛАМТА

Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи алтан ойдоо — табин үндэр наhандаа талаан бэлиг түгэс хүрэжэ ерэбэ. Энэмнай ехэ зай! Буряад үндэhэ яhатанай соёлой хүгжэхэ хэрэгтэ училищи үлгынь байгаа, байнашье гээшэ. Буряадай искусствын бии бололго ба хүгжэлтэ училищиин үнэнхэ түүхэ болоно бшуу.

Оюун бэлигтэ буряад арад үг узуурhаа эхилжэ, хүгжэм дуунда дуратай. Энээн тухай аргагүй hайхан, сэдьхэлэй гүн соohoo мүндэлэн, бурьялан гараhан арадай дуунууд гэршэлэн хэлэнэ. Арадай гүн сэдьхэл баян. Теэд өөрын тусхай эрхэгүй малша буряад зон Агуу Октябриин революциин hүүлээр бэлиг шадабарияа, дуу хүгжэмөө үргэдхэхэ аргатай болоо hэн. Совет засагай тогтоhоной hүүлээр буряад арадай өөhэдын соёлой гуламтатай болохо гэhэн хүсэл бодол бэелжэ эхилээ бэлэй.

1931 оной шэнхинэмэ хүйтэн январь hара. Улаан-Үдэдэ Буряад-Монголой хүгжэмтэ театральна техникум нээгдэжэ, залуу республикын дуу хүгжэмэй дали жэгүүр болоhон түүхэтэй.

Бидэ мүнөө hайн hайхан үгэнүүдээр техникумэй түрүүшын директор байhан Д. Л. Линхобоев болон багшанар В. Д. Обыденная, Н. Н. Тихонов, П. М. Берлинский, В. И. Морошкин гэгшэдые дурданабди.

Хэнэйшье мэдэhээр, hая тогтоhон техникумдэ хэшээлнүүдые үнгэргэхэ классууд, хүгжэмэй инструментнүүд, номууд болон нотно литература дуталдадаг hааб даа. Түрүүшын студентнүүдтэ мүн лэ бэрхэтэй байгаа. Тэдэ хэд байгааб? Малша буряадай хүбүүд, басагад. Хаанаhаа тэдэнэр ното гэжэ мэдэхэб даа? Бидэ мүнөө тэрэ үеын студентнэрые hанажа, тэдэнэй урагшаа эрмэлзэл, hанаhандаа заабол хүрэхэ гэhэн залан шууд зан тухайнь бодожо, сэдьхэлhээ хүндэлдэг гээшэбди. Хүндэлхэ ёhотойшьебди.

Техникум дүүргэhэн хүнүүд хүдөөгэй уран hайханай коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, хүгжэмэй багшанар болохо ёhотой байгаа. Теэд техникумэй дэлисэ хараагүй ехэ hэн. Тэндэ hураханьгоё, hонирхолтой байгаа. Студентнэр hуража байхадаа зохёохы хүдэлмэриин амта танижа эхилhэн бэлэй.

Тиимэhээ техникум түрүүлэн дүүргэгшэд Буряад-Монголой хүгжэмтэ драматическа театрай үндэhэ hуури табиhан байна. Хүдөөгэй клубта, hургуулида хүдэлхэ ёhотой хүнүүд Буряадай түрүүшын театрай артистнууд болоо бэлэй. Эдэ хэд байгааб? Н. Балдано, Ч. Генинов, М. Шамбуева, Н. Гендунова — эдэнине мүнөө мэдэхэгүй хүн байхагүй жэшээтэй.

1940 ондо Буряадай искусствын түрүүшын декада оронойнай ниислэл Москвада болоо hэн. Энэ декадада бэлдэхэ хэрэгтэ техникум аргагүй ехэ үүргэ дүүргэhэн байна. Студентнэр спектакльнуудта, симфоническа болон буряад арадай хүгжэмэй инструментнүүдэй оркестртэ наадаhан, өөhэдөө концертнэ программа бэлдэhэн байна. Декада амжалта ехэтэйгээр үнгэрөө hэн. Тэрэ буряад искусствын ехэ hайндэр болоо бэлэй. Энэ hайндэртэ хүгжэмтэ театральна техникумэй оруулhан хубита элеэр тобойн харагдаа hэн.

1940 ондо П. И. Чайковскиин 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан конкурс техникумдэ соносхогдоо hэн. Тус конкурс эрхимээр үнгэргэhэнэйнгөө түлөө техникум, мүнөө училищи, Чайковскиин нэрэмжэтэ болоо бэлэй.

Дайнай үедэ училищиин хэшээлнүүд таhалдуулагдаа hэн. Багшанар болон студентнэр концертнэ бригадануудай бүридэлдэ орожо, госпиталь болон сэрэгэй частьнуудаар ябажа, концерт наадаяа харуулдаг байгаа. Тэрэ үедэ концерт харуулжа ябаhан хүнүүд мүнөөшье манай училищида хүдэлнэ. Жэшээнь, РСФСР-эй арадай артистка Н. К. Петрова ба РСФСР-эй габьяата артистка В. Д. Лыгденова гэгшэдые нэрлэжэ болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн дүүрэбэ. Училищида хореографическа отделени нээгдэhэн. Буряадай балет гээшэ тэрэ отделенихээ үндэhэтэй гэжэ мүнөө хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Тус отделени дүүргэhэн хатаршадай дундаhаа Буряадай АССР-эй арадай артистка С. Барцевагай, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша З. Тыжебровагай, Буряадай АССР-эй габьяата артист Ю. Барановай, В. Харасвай, А. Хандрановагай, В. Дамбуевай нэрэнүүдые анхарнабди.

Буряадай искусство улам саашаа хүгжэнэ. Элдэб мэргэжэлтэй хүгжэмшэд саг үргэлжэ хэрэгтэй болоно. Тиимэhээ 1949 ондо училищи драматическа гэhэн нэрэтээ хахасажа, ганса хүгжэмэй болоhон гээшэ. Удахагүй хүгжэмэй теориин, композициин, хоровой, дирижерско, буряадай хүгжэмэй инструментнүүдэй отделенинүүд нээгдэхэ аргатай болоhон байна.

Мүнөө училищида хэдэн зуун хүн hурана. Зуу гаран багшанар тоологдоно. Ехэ дүршэлтэй багшанарай, жэшээнь, В. Б. Шестакова, Э. Г. Оганджанова, Н. К. Петрова, В. Д. Лыгденова, К. И. Гомбоева-Языкова, П. И. Бомштейн болон бусадай хажуугаар хэдэн арбаад залуу багшанар хүдэлмэрилнэ. Бэрхээр hуража дүүргэhэн бэлигтэй хүбүүд, басагад Москва, Ленинград, Свердловск, Новосибирск хотонуудай консерваторинуудта hурахаяа зууршалагдадаг. Мүнөө үедэ дүшөөд хүн консерваторинуудта hуража байна.

Училищи хамта хоёр мянга гаран хүнине hурган гаргаа. Тэдэнэр үргэн дэлгэр оронойнай бүхы область, хизаарнуудта хүдэлнэ гэхэдэ хамаагүй. Саhата Сахалинhаа эхилээд, Балтиин ба Хара далайнуудай эрье хүрэтэр hурагшаднай таранхай.

Композиторнууд Б. Ямпиловай, Д. Аюшеевэй, Ж. Батуевай, С. Манжигеевэй, дирижернууд Балдаевуудай, В. Галсановай, А. Арсалановай, дуушад К. Базарсадаевай, Д. Дашиевай, Г. Эрдынеевэй болон бусадай нэрэнүүд бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Эдэнэр баhал манай училищи дүүргэhэн юм.

Хүгжэмшэнине хүмүүжүүлхэ, hургаха гээшэ бэлэн бэшэ. Мүнөө үеын хүгжэмшэн алишье тээшээ тэгшэ, эрдэмтэй хүн байха ёhотой. Тиимэhээ училищида нийтын эрдэм ба теоретическэ хэшээлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. Тэрэнэй хажуугаар сольфеджио, гармони, хүгжэмэй литература угаа гүнзэгыгөөр заагдана. Студентнэр ганса номоо үзөөд байдаггүй. Тэдэнэр багшанартаяа хамта саг үргэлжэ концертнэ ажал ябуулга эрхилдэг. Жэшээнь, теори болон композициин отделениин hурагшад hургуулинуудта лекци уншадаг байна.

Бэлигтэй бэрхэ хүбүүд, басагад алибаа конкурс, харалгануудта хабаадажа, олон хото городуудаар саг үргэлжэ ябажа байдаг. Жэшээнь, Буряадай арадай инструментнүүдэй коллектив Ленинград хотодо үнгэргэгдэhэн Бүхэроссиин конкурсдо хабаадажа, Хүндэлэлэй дипломдо хүртэhэн байна.

1981 ондо партиин XXVI съездэдэ зорюулагдаhан үргэн ехэ концертнэ программа табигдаа. Саг үргэлжэ концерт, наада харуулжа байхадаа, манай студентнэр ерээдүйнгөө хүдэлмэридэ дүршэнэ. Тиимэhээ энэ талаар хэжэ байдаг хүдэлмэреэ улам шангадхаха хүсэлтэйбди.

Табин жэл — ямаршье коллективэй түүхэеэ онгилхо, хэhэн бүтээhэнээ бүридхэхэ, ерээдүйгөө түсэблэхэ үе. Табин жэл соо хэhэн бүхы юумэеэ хаража, бүридхэжэ үзөөд байхадаа, мүн саашадаашье үндэр мэргэжэлтэ хүгжэмшэдые бэлдэхэ уялгаяа бүрин ойлгонобди.

В. ЛАЗАРЕВА,
П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин багша.

Людмила Гавриловна Дадуева Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищида удаан саг соо фортепьяно дээрэ hурагшадые hургана. Ажал хэрэгтээ оролдосотой бэрхээр хандадаг Людмила Гавриловнагай класста ябадаг hурагшад hайнаар hурадаг, фортепьяно дээрэ наададаг эрхим мэргэжэлтэд боложо гарадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Г. Дадуева хэшээл үнгэргэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҮХИБҮҮДТЭ — ИСКУССТВО

ТАШКЕНТ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр hурагшад, залуушуулые уран бүтээлдэ, гоё hайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ зорилгонуудта зорюулагдаhан бүхэсоюзна научно-практическа конференци Ташкент хотодо үнгэргэгдэбэ.

— Конференци үнгэргэхын түлэ Узбекистанай ниислэл хото дэмы шэлэгдээгүй юм, — гэжэ СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин секретарь Б. Неменский хэлэбэ. — hүүлэй жэлнүүдтэ эндэ хүүгэдэй 500 гаран уран зурагай студи, hурагшадай зурагай 1000 гаран галерей нээгдээ. Ташкентын юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай нэгэн СССР-эй Уран зураашадай холбооной, СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин зохёоhон «Уран зурагай искусство ба зохёохы ажал» гэhэн программаар үнгэргэгдэhэн бүхэсоюзна туршалгада хабаадаhан байна. Тэрэ hургуулиин hуралсалай бүхы арбан жэлдэ хараалагданхай. Тиин мүнөө тэрэ аша үрэ ехэтэй байhанаа батална. Бусадшье республиканууд hонирхолтой дүй дүршэлтэй болонхой. Жэшээнь, Армениин ниислэл хотодо гоё hайханда дуратайгаар, тэрэнине ойлгодогоор хүмүүжүүлгын түб байгуулагданхай. Хүүгэдэй зохёохы ажалай музей, филармони, уран зурагай студи, театр, библиотекэ эндэ хүдэлдэг. Уран hайханай эрдэм мэдэсэ олгодог hургуулинууд хоорондын hуралсалай-үйлэдбэриин комбинадууд Белоруссида нээгдэнхэй.

(ТАСС).

ЗАСАГАЙ ЗУРГААНУУДТА АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД hУНГАГДАА

(ПНОМПЕНЬhЭЭ ЕРЭhЭН БЭШЭГ)

Кампучиин Арадай Республикын арадай засагай нютагай зургаануудта март hарада үнгэргэгдэhэн hунгалта Кампучиин арад зоной политическэ нэгэдэлые эли тодоор харуулба. Арадай hунгамалнууд бологшо хүдэлмэришэн ангиин, тарилашадай, интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдэй түлөө дуугаа үгэхэеэ ороной бүхы шахуу хүн зон hунгуулиин участогуудта ерэбэ. Энэ хадаа Хитадай табималнууд болохо Пол Пот ба Иенг Сари гэгшэдэй шуhата мүрдэлгэ хюдалгаhаа оронойе сүлөөлhэнhөө хойшо болоhон түрүүшын hунгалта юм. Тиимэhээ олоннитэдэ мэдээсэл хүргэдэг Кампучиин органуудай гол анхаралда тэрэ байжа, гансал тус ороной бэшэ, харин хилын саанахи хүнүүдые ехээр hонирхуулаа. Энэ hунгалта үнэхөөрөө бодото демократическа шэнжэтэй байгаа гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Ямаршье үндэhэ яhатанда, ангида болон социальна бүлэгүүдтэ хабаададагhаа, шажанда шүтэдэгhөө илгадгүй — бүхы кампучиинхид засагай зургаануудые hунгаха ба өөhэдөө hунгагдаха эрхэтэй болоо. Арадай хэрэгтэ, революциин хэрэгтэ үнэн сэхэ арадай бодото түлөөлэгшэд ороной түүхэдэ эгээл түрүүшынхеэ засагай зургаануудта hунгагдаа.

Засагай нютагай зургаануудта болоhон hунгалтын hүүлээр республикада нийтын ажал ябуулгын эршэ hуларнагүй. Энэ орондо НРК-гай конституциин проектын бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэгдэжэ байна. Мүн засагай дээдэ зургаан болохо республикын национальна суглаанда үнгэргэгдэхэ шэнэ hунгалтада бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай.

Шуhата засаг түрын унагаагдаhанhаа хойшо хоёр жэл үнгэрөө. Тэрэ хархис засагhаа үлэhэн айхабтар муу байдалые гаталхын тулада энэ тон богони болзор болоно. Гэбэшье эйэээхэн туршада тус орон танигдашагүй болотороо хубилаа. Үлэсхэлэн хооhон байдалай аюул республикада гүйсэд усадхагдаа, промышленна предприятинууд ажаллана, hургуули болон больницанууд нээгдэнхэй.

Ороной экономикые гүйсэд hэргээн бодхожо, хүн зоной байдал hайжаруулхын тулада хүдөө ажахые хүгжөөлгэ шиидхэхы удха шанартай байха юм гэжэ Кампучиин хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. Хүдэлмэрилжэ шадаха бүхы зоной 90 шахуу процентнь мүнөө хүдөө ажахыда ажаллана. Урдань хүдөө ажахы болбол бүхы национальна продукциин 80 процентыень үгэдэг, промышленна болон гар үйлэдбэрилгын олон предприятинуудые түүхэй эдээр хангадаг, мүн гадаадаhаа алта мүнгэ оруулха гол эшэ үндэhэн байhан юм.

Хүдөө нютагуудай экономическа байгууламжые шэнэдхэн хубилгаха, агротехникэ hайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ талаар арадай революционно засагай бэелүүлhэн шухалын шухала алхам болоо. Советскэ Союзай, Вьетнамай, аха дүү бусад социалис оронуудай туhаламжаар хүдөө ажахыда бэелүүлэгдэжэ байгаа бүхы хэмжээ ябуулганууд олон жэлдэ хараалагданхай байжа, социалис хамжаанай хүдөө ажахын үйлэдбэриин замда республикые оруулалгада бэлэдхэхэ зорилготой юм. Республикые өөрын эдеэ хоолоор, харин промышленностине түүхэй эдээр хангаха гээшэ эгээл түрүүшын зорилго болоно. Энэ зорилгые дүүргэхэ хэрэг мүнөөнэй үе шатада ехэ экономическа, мүн политическэ болон уласхоорондын шухала удха шанартай юм.

Ажал хүдэлмэреэрээ бэе бэедээ туhалалсалгын бүлэгүүд мүнөө хүдөө ажахын үйлэдбэридэ гол зүйлнүүд болоно. 10—15 бүлэ нэгэдүүлдэг эдэ бүлэгүүдэй тоо мүнөө 95 мянгада хүрэбэ. Гүрэн тэдээндэ газар ба үрэhэ үгөө. Үнгэрhэн үhөө бороогой үедэ нэгэ миллион хахад гектар талмайhаа 700 мянга гаран тонно барайгар хураагдаа. Энэнь 1979 ондо хураагдаhанда орходоо хоёр дахин ехэ болоно. Харин тиихэдэ 154 мянган тонно гэхэ гү, али эгээл ехэ ургасатай байhан 1968 онойхитой адли хэмжээнэй кукуруза хурнагдаа.

Ороoho тарянанай ажахын хүгжөөгдэхэтэй хамта, орон дотор эбэртэ бодо мал, шубуу, гахан үсхэбэрилгэ hэргээгдээ, мүн загаhа баридаг, үсхэдэг болонхой. Эбэртэ бодо малай тоо 1,5 миллион болобо. Энэнь 1969 оной хэмжээнэй 50 процентнь болоно.

Кампучиhаа гадаадын оронуудта үнинhөө хойшо худалдагдадаг байhан гол продукт болохо латекс гэдэг (каучугай модоной шүүhэн) дахинаа суглуулагдадаг болонхой. Джут, кунжут болон үнэтэ техническэ бусад ургамалнууд 1980 онhоо дахин ургуулагдажа, гадаадын дэлгүүртэ гаргагдана.

Кампучиин хүдэлмэришэдэй, тэрэшэлэн амиды үлэhэн инженер, техникүүдэй баатарлиг ажалай ашаар хүнгэн промышленностиин предприятинуудай 80 процентнь, 1970 ондо бии байhан электростанцинуудай 80 гаран процентнь мүнөө hэргээгдэнхэй. Хүнгэн, эдеэ хоолой болон элшэ хүсэнэй промышленностиин предприятинуудай олонхидынь ниислэлдэ, мүн тэрэ шадар оршодог. Хүдөө ажахын зэр зэмсэг, барилгын материал, элдэб түхеэрэлгэ болон оньhонуудые, оуд, гутал, эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг зуун завод, фабрикын 67-нинь хүдэлнэ.

Транспорт болон хэлхээ холбоо хүгжөөлгэдэ нилээд ехэ анхарал хандуулагдана. Полпотовецуудай сүм hандаргаhан автотранспорт гүрэн доторхи ашаа зөөлгэдэ гол үүргэ дүүргэнэ. Свайриенг болон Хошимин, Кампонгсаом болон Баттамбанг хотонуудые Пномпеньтэй холбодог автомобилиин гол харгынууд 1979 ондо нээгдээ. Ороной эгээл томо аэропортнууд хүдэлнэ. Элдэб авиакомпаниин самолёдууд СССР, Таиланд, Вьетнам болон Лаос руу саг үргэлжэ ниидэдэг болонхой.

Гэбэшье эгээл ехээр хүнүүд хубилаа, ажабайдалдаа ондоогоор хандадаг болоо. hунгалтануудта, мүн гүрэнэй гол хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, кампучиинхид революциин туйлалтануудые хамгаалхаар, республикын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха гэhэн hэдэлгэ гаргагшадта хатуу харюу үгэхөөр эрид шиидэнги байhанаа харуулна.

Орон дотор хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулагдана, арадай hуралсал олон гэгээрэлэй хэрэг үргэдхэн hайжаруулагдана. Кампучиин миллион гаран үхибүүд hургуули, колледжнүүдтэ hурана. 300 мянга гаран хүн ехэ наhатанине үзэг бэшэгтэ hургаха курсануудта ябана. Ниислэлэй университедтэ медицинскэ болон фармацевтическэ факультедүүд, багшанарай институт нээгдээ. Хари хэлэнэй институт, кхмеро-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ дээдэ техническэ училищи нээгдэхэ ойртонхой. Техническэ мэргэжэлэй училищи СССР-эй туhаламжаар баригдана. Эрхэтэдэй гэр байра болон медицинскэ хангалга hайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа.

Эдэ бүгэдэ Кампучиин революциин дайсадай зэбүү хүргэнэ, хоро шарыень бусалгана. Тэдэнэр түүхын хүгжэлтые буруу харуулха хүсэлэнтэй. Гэбэшье НРК-гай бүхы хүн зоной нэгэдэл болон бата жагсаал, социалис оронуудай арадуудтай, бүхы хүн түрэлтэнэй түрүү хүсэнүүдтэй тэдэнэй аха дүүгэй ёhoop hаналаа нэгэдэнхэй байhанинь дайсадта дабагдашагүй халха болоно. Кампучиин ханинарынь бэеэ даанхай энэ залуу республикые гансаарайень орхёогүй, орхихошьегүй юм.

Кампучиин арад өөhэдынгөө хуби заяанай, өөhэдынгөө ороной эзэн болоо. Ямар хүнүүдые хүтэлбэрилэгшэд болгон hунгахаб гэжэ тэдэ өөhэдөө шиидхэнэ. Арадай засагай нютагай зургаануудта hая болоhон hунгалта, мүн Национальна суглаанда хэгдэхэ бүгэдэ нийтын hунгалта айхабтар ехэ удха шанартай юм. Тэдэ дэбжэлтын, социализмын замаар Кампучиин Арадай Республикын хүгжэхэ шэнэ үе шата нээнэ.

В. КАПРАЛОВ,
ТАСС-ай корр.

СКЮ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

БЕЛГРАД. Югославиин Коммунистнуудай Союзай ЦК-гай пленум эндэ болобо.

ТАНЮГ агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Косовын (Серби) автономито хизаарта болоhон буhалгаанууд тухай элидхэл пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. hүүлэй үдэрнүүдтэ эндэ «Албаниин националис уряануудтай буhалгаанууд, үйлсын жагсаалнууд болоhон байна». Жагсаалнуудта хабаадагшадай, нийтын аюулгүйе сахиха зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо туладаанууд болоhон, тэрэ үеэр юhэн буhалгаашан ба хоёр милиционер алуулhан, 57 хүн шархатаhан байгаа.

Хизаартахи байдал тухай элидхэл баталагдаад, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй, СФРЮ-гэй Президиумэй, Сербиин ба Косовын гүрэнэй дээдэ зургаануудай шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, хизаартахи байдалые заhаруулха хэмжээнүүд hайшаагдаа.

Сальвадорой Сонгми

САН-ХОСЕ. Холбоото Штадуудай зүгhөө дэмжэгдэдэг Сальвадорой сэрэгшэд айхабтар зэрлиг муухай шэнэ аашa гаргаа. Мүрдэлгэшэдhөө амияа абарха hэдэлгэ гаргаhан 1,5 мянга гаран таряашадые хунтын солдадууд Гондурастай хилэ дээрэ байдаг, Ярутел, Санта-Элен гэжэ hуурин тосхон шадархи агы нүхэн худар намнаад, hүүлээрнь самолёдууд тэрэ агы нүхэн руу американ бомбонуудые хаяба. Таряашадай дундаhаа нэгэшье хүн амиды үлөөгүй. Энэ муухай хюдалгые хараhан нютагай зоной хэлэhэнэй ёhoop, хосорогшодой дунда олон эхэнэрнүүд, үхибүүд бии.

Сальвадорой арад зонтой hанал нэгэтэй Гондурасай координационно комитедэй генеральна секретарь Рейнальдо Эрасын Тегусигальпада мэдээсэhэнэй ёhoop, зэрлиг хюдалгада Гондурасай сэрэгэй алба хаагшад хабаадаhан байна.

Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ национально-сүлөөлэлгын фронтын командованиин түлөөлэгшэ В. Геррерогэй хэлэhэнэй ёhoop, Америкын «ногоон оройшо малгайтад» хунтын бүхы армиие хиналта доро абанхай. Америкын сэрэгэй «советнигүүд» патриотическа хүсэнүүдтэй тэмсэхын тула тусхай отрядуудые эмхидхэнэ. Тиимэ подразделенинүүд Вьетнамда ябуулга хэhэн американ мүрдэлгэшэдэй жэшээгээр тогтоогдоно гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Сан-Сальвадорой оршон тойрондо эгээлэй олон хүнүүдэй баhал алуулhан үшөө нэгэ ушарал тухай Америкын Эн-би-си гэдэг телекомпани мэдээсэбэ. Багсаахада, хунтын сэрэгүүдэй зорюута эмхидхэhэн саазалалга болоно. Алуулагшадай дунда эхэнэрнүүд, үхибүүд бии. Тэдэнэй олонхиие сэхэ урдаhаань буудаhан байна. «Сальвадорой хунтын алалга хюдалга хэжэ байбашье, тэрээндэ американ захиргаан али бүхы дэмжэлгэ үзүүлжэ үргэлжэлhөөр» гэжэ Эн-би-син корреспондент тэмдэглэнэ.

Сальвадорой сэрэгшэдэй зэрлиг муухай аашанууд Вьетнамай Сонгми гэжэ багахан тосхоной амгалан зоной алуулhантай түhөөтэй байна. Америкын мүрдэлгэшэдэй энэ тосхоной 500 гаран үбгэд, хүгшэд ба үхибүүдые алаhыень hанана бэзэт.

* * *

Варшавска Договорто хабаададаг оронуудай союзна арминууд болон флодуудай «Союз-81» гэhэн далда нэрэтэй командно-штабуудай хамтын hуралсалай дүүрэhэн тухайда хэблэл мэдээсэнэ.

* * *

«Шэнэ гарза хохидолнуудта орохо эрилтэ Баруун Европын союзнигуудайнгаа урда США табиба» — гэжэ НАТО-гай ядерна түсэблэлгын бүлэгэй Бонндохи сесси дээрэ США-гай оборонын министр К. Уайнбергерэй хэлэhэн үгын удхые тайлбарилна.

* * *

ПАРИЖ. «Холбоото Штадууд буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэржэ үргэлжэлхэ эрилтэ табина» гэhэн гаршагтай, тус сессидэ зорюулагдаhан шэнжэлэл Парижай **«Юманите»** тунхаглаба.

(ТАСС).

• ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАhАА

ДЭЛХЭЙН ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИС ПАРТИИН XVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭhЭН ҮГЭ БҮХЫ ДЭЛХЭЙН ХЭБЛЭЛЭЙ ГОЛ ТЕМЭ БОЛООД БАЙНА

ПРАГА. Чехословакиин газетэнүүд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эндэ хэлэhэн үгые үргэлжэдэнь гү, али дэлгэрэнгыгээр найруулан тунхаглаhан, КПЧ-гэй дотоодын болон гадаадын политикые тэрэнэй үндэрөөр сэгнэhэнэй анхарал хандуулна, совет амгалан үүсхэлнүүд ба Польшодохи байдал тушаа хэлэгдэhые тусхайлан тэмдэглэнэ.

СОФИ. «Эб найрамдалай, байдалые hуларуулжа ба буу зэбсэгүүдые хураалгын хараа бодол, элдэб оронууд болон арадуудай үгээ ойлголсолгын, хамтын ажалай ба харилсаа холбооной хараа бодол, сэхэ шууд, хэлбэрилшэгүйгөөр баримталан бэелүүлхэ гээд КПСС-эй шиидэнхэй байhаниинь Чехословакиин коммунистнуудай ехэ хуралдаанай үндэр трибуна дээрэhээ элирхэйлэгдэбэ», — гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые Болгариин **«Работническо дело»** тайлбарилна.

ВАРШАВА. Прагада Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ бүхы дэлхэй дээрэ угаа ехэ анхаралтайгаар угтагдаа. Польшодохи, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтахи, бүхы Европодохи орёо байдалые холын хараатай, сэсэн бодолтойгоор сэгнэдэг байhанаа совет хүтэлбэрилэгшэ харуулба, — гэжэ **Польшын «Жиче Варшавы»** тусхайлан тэмдэглэнэ.

ВАШИНГТОН. «Социалис байгуулалтын дайсадай хорото hанаашалгануудта эсэргүү шухала харюу сохилто Польшын коммунистнууд, Польшын бүхы үнэнтэ патриодуудай дэмжэлгээр эмхидхэжэ шадаха гээд багсаахa хэрэгтэй» гэhэн Л. И. Брежневэй үгэнүүдые **«Вашингтон пост»** тусхайлан дурдаба.

ЛОНДОН. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетно-ядерна зэбсэгые Европодо тараан тодхолго зогсоохо тухай совет дурадхалые КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэ дахин дабтаба, — гэжэ **«Файнэншл таймс»** тэмдэглэнэ. «Варшавска Договорто хабаададаг оронуудай нэгэдэл бэхижүүлхэ шухала гээд совет хүтэлбэрилэгшэ тусхайлан тэмдэглэбэ», — гэжэ **Англиин «Таймс»** газетэ бэшэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй албанай хэрэгээр Австрида ерээд, Австриин Федеральна канцлер Б. Крайскитай хөөрэлдэжэ үргэлжэлhөөр байhан тухай гадаадын хэблэл мэдээсэнэ.

ВЕНЭ. Австриин хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhoop. Европо түбидэ шахардуу байдалай hуларалгые сахин хамгаалха ба бэхижүүлхэ, уласхоорондын амгалан тайбан, аюулгүй байдал батадхаха гэжэ хоёр талын хүсэдэг байhыень хөөрэлдөөнүүд лаблан баталаа.

АП АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

НЬЮ-ЙОРК. Президент Р. Рейганэй ами наhанда хоро хүргэхэ hанаатай байгаа гэжэ hэжэглэгдэhэн, 22 наhатай Ричардсон гэгшые США-гай нюуса албанай агентнүүд барижа хаагаа. АП агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Ричардсоной буүhан гостиницада президентын нэрэ дээрэ заналта хэhэн бэшэгүүд олдоо юм ха. Тэдэнэй нэгэн доторнь хэлэгдэнэ: «Дж. Хинклиин hанаашалгые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Вашингтон ошохомни». Мартын 30-да Вашингтондо Р. Рейганэй ами наhанда хоро хүргэхэ hэдэлгэ Дж. Хинклиин гаргаhаниинь элитэ.

Вашингтон ошохоёо гараhан, городууд хоорондо ябадаг автобус соо Ричардсоние барихадань, 32-калибрай hомотой револьвер олдоо.

Тэрэнэй баригдаhантай дашарамдуулан, нюуса албанай түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ: «Мүрдэлгэ хэгдэжэ байна. Мүнөөдөө ямаршье шэнжэлэл тайлбари хэжэ шадахагүй байнабди»...

ТҮРҮҮШЫНХЕЭ ТАБИГДАБА

Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай коллектив үшөө нэгэ үндэрые дабаба гэхэдэ болохо. Һаяхана мэдээжэ совет композитор А. Н. Холминовой «Оптимистическэ трагеди» гэжэ оперын премьерэ эндэ болкожо, дуу, хүгжэмдэ дуратайшуул халуун альга ташалгаар угтаһан байна.

Театрай ахамад режиссёр, РСФСР-эй габьяата артист С. Будажапов зүжэг найруулан табиһан байна. Дирижер В. Галсанов, хормейстернүүд Б. Ким, А. Большаков гэгшэд хүгжэм, дуунайнь талаар зүжэгые найруулан табилсаба. РСФСР-эй арадай уран зурааша А. Тимин оперые уралан шэмэглээ.

Комиссарай партине РСФСР-эй габьяата артист Л. Левченко, Алексейн — РСФСР-эй арадай артист Д. Дашиев, Божагай — С. Павленко, Сиплын — Буряадай АССР-эй арадан артист Н. Панчуков, Боцманой — Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. Тушемилов, Вайненоной — С. Бадмаев, Командирай партине Буряадай АССР-эй арадай артист Л. Шоболов гүйсэдхэһэн байна.

Энэ оперодо олон хүнэй хабаадалгатай сценэнүүд бии. Жэшээнь, матросуудай суглаан, дайнда мордохын урда тээхи үдэшэлгэнүүд гэхэ мэтэ. Тиимэһээ ЛВРЗ-гэй соёлой байшангай эрэшүүлэй хоор зүжэгтэ хабаадалсаа. Тус хоор арадай гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй юм. РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша В. Хижняковой хүтэлбэрилдэг энэ хоор мүн «Хованщина» гэжэ оперодо хабаадалсаһан юм.

«Оптимистическэ трагеди» гэһэн оперын премьерэ амжалтатайгаар үнгэрөө. Харагшадай нэрьемэ альга ташалганууд энээнине гэршэлнэ.

Манай корр.

„ЛЕТУВА" МАНАЙДА АЙЛШАЛБА

Гоё һайханаар соностоһон үгэ дуулахадаа, эрхэ бэшэ Литва нютагай үзэсхэлэн шэнжэ, түхэл ой ухаанда ороодлидог...

Мүнөө Литвагай ССР-эй гүрэнэй арадай академическэ «Летува» гэжэ ансамбль манай Улаан-Үдэдэ айлшаар ерэбэ. Тус коллектив орон соогоо нилээд мэдээжэ болонхой юм. Тэрэнэй анха эмхидхэгдэһээр аяар дүшэн жэл гүйсэбэ ха юм. Тиимэһээл энэ ансамблиин нэрэтэй солотой болоһониинь гайхалтай бэшэ.

— «Летува» ансамбльда тэбхэр зуун хүн хабаадалаг юм. Мүнөө танай хотодо коллективэймнай далан хүн ерээ, — гэжэ ансамблиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Вильмантас Вилкончюс хөөрэнэ. — Бидэ мүнөө Владивосток хотоһоо гараад, Красноярск хүрэтэр зорижо ябанабди. Алас-Дурна зүг, Сибирь, нарата Байгалай үмэнын хизаар, алдарта Байгал далай, хоридохи зуун жэлэй хүдэр хүгжэм зэдэлгэһэн, хүбшэ тайга дорьбооһон БАМ... Хэдэн хото городууд, элдэб ёһо заншал, нюур шарай... Энэ гастрольнай ехэ һонёоршье, гоёоршье, амжалта түгэсөөршье үнгэржэ байна гэжэ хэлэхэ шухала.

— Манай Улаан-Үдэдэ хэр удаан болохобта?

— Урин дулаанаар угтаһан Улаан-Үдэ! Танай түб хотын бидэндэ хэр уринаар үзэгдөө һээ, хүн зонойнь хэр халуунаар альга ташаа, баглаа сэсэгүүдые барлашье һаань, яахашье аргагүй, болзорто сагтаа замаа үргэлжэлүүлхэ болонобди. Гэбэшье Улаан-Үдэдэ хоёр хонообди.

...Ансамблиин оркестр гансал литва арадай хүгжэмэй инструментнүүдһээ бүридэдэг байна. Арад бүхэн өөрын хүгжэмэй түүхэтэй. Мүн литва арадшье хүгжэм дуунай, хатарай аргагүй баян түүхэтэй юм. Энээнине ансамблиин хүгжэмшэдэй наададаг инструментнүүд эли тодоор гэршэлнэ. Удаань сценэ дээрэ ехэ хоор байраяа эзэлнэ. Хори гаран хүнһөө бүридэһэн хоор жииртээл арадай дуунуудые, арадай дуу хүгжэмһөө сэхэ һабагшатай мүнөөнэй дуунуудые гүйсэлхэнэ. Хүгжэм дуунай эбхэрээн доро литва арадай гоёлой хубсаһа үмдэһэн хатаршад сценэ дээрэ гаража ерэнэ. Иигээд лэ «Летува» ансамблиин ирагуу гоё хүгжэм, олон янзаар, һайхан хоолойгоор зэдэлһэн дуун, һолонгын долоон үнгэ оруулжа шэмэглэһэн угалза надхууһан уян нугархай басагадай зэлэ татаһан хатар эхилшэнэ...

«Летува» ансамбль харин гушан гүрэнөөр ябаһан, тэндэхи хүн зондо бэлиг шадабаряа бэлэглэһэн байна. Нэгэ хэдыень дурдабал, США, Япон, Инди, Итали, Франци, Испани бусад болоно. Алас-Дурна зүгэй болон Сибириин хото городуудаар гастрольдо гарахынгаа урда тэрэ «Летува» ансамбль Швециин хото городуудаар аяншалһан байгаа.

Мэдээжэ ансамблиин уран һайханай талаар хүтэлбэрилэгшэнь Литвагай ССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Пранас Будрюс юм.

— Уулзатараа баяртай, — гэжэ В. Вилкончюс хөөрөөгөө дүүргэнэ. — Зүгөөр «баяртай» гэһэн газартаа бусаагүй гэжэ байхагүйбди. Тиимэһээ уулзатараа баяртай, Үдэ, Сэлэнгын уулзуур дээрэ түбхинэн жарһаһан урин налархай улад зонтой Улаан-Үдэ!

Б. ЮНДУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансамблиин хатаршад.

«Теса» газетын корреспондент Антанас Гилжэй фотозураг.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ

Буряадай куклануудай театрта шэнэ зүжэг табигдаба. Баатар Романовай бэшэһэн «Мүнхын аршаан» гэжэ пьесые театрай режиссер Пагба Цыбанов найруулан табиһан байна. Энэ зүжэг залуу авторай түрүүшын драматическа зохёол болоно. Тиихэдэ П. Цыбановай гурбадахи найруулга гэжэ тэмдэглэлтэй.

Мухар-Шэбэрэй районой Хушуун-Үзүүр һууринай һургуулиин үхибүүдэй интернат соо тэрэ зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаа.

«Мүнхын аршаан» гэжэ зүжэгтэ С. Цыренова Толоной, Ц. Прокопьева Туяагай, Л. Хамеушкеев Элшэ үбгэнэй, С. Бабуева Хирээгэй, Ж. Жербаев Ело баянай, Д. Дандаров Элеэгэй, Т. Цымпилова Абарга Могойн рольнуудые гүйсэдхэһэн байна.

Энэ хадаа куклануудай театрай буряад хэлэн дээрэ табиһан табадахи зүжэг болоно. Тэрэнине уран зурааша Л. Драмерецкая уралан шэмэглээ.

Театр һаяын сагта Ахын ба Түнхэнэй районуудаар ябажа, шэнэ зүжэгөө харуулха түсэбтэй.

Р. РАДНАЕВА.

АПРЕЛЬ ҺАРАДА

Энэ һарада республикымнай экрануудта совет кинематографистнуудай шэнэ, һонирхолтой зохёолнууд харуулагдажа байнхай. Самвел Гаспаров, Сергей Герасимов, Владимир Бортко, Георгий Калатозишвили гэгшэд кино харагшадые дахинаа баясуулба гээшэ. Мэдээжэ сценаристнууд Алла Соколова, Дмитрий Иванов, Владимир Трифонов гэгшэдэй бэлиг шадабари тухай үшөө дахин бодомжолжо үзэхэ аргатайбди.

«Мосфильм» киностудида **«Фантазия на тему любви»** гэһэн хүгжэмтэ фильмые режиссёр Аида Манасаровагай табиһые булта мэдэнэбди. Мүнөө тус фильм олониитэ хүн зоной анхаралда дурадхагданхай. Гол удхань иимэ. Мүльһэн дээрэ спортивна хатар гүйсэдхэдэг чемпион басаган дуу, хүгжэмэй ансамбльда наададаг хүбүүнтэй танилсажа, тэрээндэ дурлана. Тэд энэмнай дурлаһан хоёрой харилсаан тухай юрын хөөрөөн болоно бэшэ, нилээд лэ бодомжолжо үзэмэ, һургаал абама удхатайгаар табигданхай.

Уран зохёолшо А. Толстойн «Пётр Первый» гэһэн романаар найруулан зохёогдоһон фильмые хараха дуратайшуулай олон байһаниинь ойлгосотой ааб даа. Бэлигтэй режиссёр Сергей Герасимов энэ тон ехэ харюусалга бэе дээрээ даажа абаад, **«Юность Петра»**, **«В начале славных дел»** гэһэн фильмүүдые табижа амжаа. XVII—XVIII зуун жэлнүүдэй хилэ дээрэ Россин ажабайдалда болоһон асари ехэ түүхэтэ хубилалтануудай тухай фильм соо дэлгэрэнгыгээр хөөрэгдэнэ. Эдирхэн наһандаа ябаһан Митя Золотухин гол ролиие наадана. Петрой эхын ролиие Тамара Макарова гүйсэдхэнэ.

Резо Чхеидзе гэгшын найруулан табиһан **«Твой сын, земля»** гэһэн фильмые апрелиин репертуар сооһоо онсолон тэмдэглэмээр. Гүрэн түрын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ горитой хубитаяа оруулалсажа ябаһан коммунистын образ тэрээн дотор тобойсо харуулагдаа гээд баталмаар. Партиин гэшүүн эдэбхи үүсхэлээ, ухаан бодолоо, хүтэлбэрилхы шадабаряа томо районой хүгжэлтэдэ зорюулан, хүсэ шадалаа гамнанагүй. Гол ролиие Тимур Чхеидзе гүйсэдхэнэ. Тус фильмын үшөө нэгэ һонирхолтой зүйл гэхэдэ, таряашан Баграт Девносадзиин ролиие... таряашан Баграт Девносадзе гүйсэдхэнэ.

«Вечерний лабиринт» гэһэн үргэн экрантай үнгэтэ фильм өөрсэ янзын байгуулгатай: Шеф Алексеев хоёрой — архитекторнуудэй — ушаралта ябадал зал соо энеэдэ наада дэлгээхэ. Актёрнууд В. Басов, Т. Васильева, В. Ильичёва гэгшэдэй оролдолгоор тус комеди олоной һанаанда таарамаар фильм боложо шадаа. Мүнөө үеын хүдэлмэришэнэй ажабайдалтай, эрмэлзэл хүсэлтэй танилсаха дуратай һаа, **«Гражданин Лёшка»** гэһэн фильм харахыетнай дурадханабди. Аяар холын тайгада оршодог леспромхоздо хүдэлхөөр ерэһэн хүбүүнэй ролиие Борис Галкин наадана. Ажабайдалдаа өөрынгөө замые олохо, оршон тойрон боложо байһан үйлэ ушарнуудта бодото сэгнэлтэ үгэжэ һураха гэһэн эрмэлзэл залуу хүдэлмэришэнэй ухаае хүлгөөнэ.

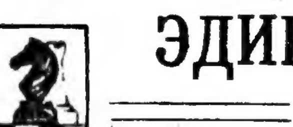
Ажабайдалаа яагаад зохёохоб, хүнэй һэшхэл гээшэ юм бэ? — гэһэн асуудалнууд **«Мой папа — идеалист»** гэһэн кинокартина соо хурсаар табигданхай. Дүй дүршэл ехэтэй бэлигтэй актёрнууд И. Скобцева, Н. Варлей, Ю. Богатырев, В. Рецептер гэгшэд тус фильмдэ наадана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. **«Ненависть»**, **«Забудьте слово «смерть»** гэһэн фильмүүдээр манда мэдээжэ болоһон режиссёр Самвел Гаспаровай шэнэ бүтээл гэхэдэ, **«Хлеб, золото, наган»** гэһэн фильм болоно. **«Шальная пуля»** гэжэ фильм мүн лэ патриотическа темэдэ зорюулагданхай. Улаантанай командирай нугаршагүй зориг тухай эндэ хөөрэгдэнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда совет сэрэгшэдэй гарһаһан баатаршалга **«Мерседес уходит от погони»** гэһэн фильм соо үнэншэмэ зохидоор зураглагданхай.

Гадна энэ һара соо **«Таинственный старик»**, **«Эмиссар заграничного центра»** гэһэн фильмүүд харуулагдаха.

Т. НИКУЛИНА,
кинопрокадай ахалагша редактор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Юность Петра» гэжэ фильмһээ хэһэг.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ЭДИРШҮҮЛЭЙ УУЛЗАЛГА

«Галта шулуу» малтадаг хүдэлмэришэд Кемеровскэ областиин Прокопьевск хотодо ажаһуудаг, ажалладаг юм. Энэ хотын горнягуудай үхибүүд — шатаршад һаяхан манай республикын ниислэл хото айлшалан ерэбэ. Тиигэжэ Прокопьевск — Улаан-Үдэ хотонуудай суглуулагдамал командануудай нүхэд ёһоной мүрысөөн Пионернүүдэй байшан соо болоһон байна.

Суглуулагдамал командануудай бүридэлдэ 5 — 5 эдир шатаршад, 4 — 4 эдир дааамшад ороо.

— Энэ уулзалга Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй манай республика дотор шатар наадые хүгжөөхэ тухай һаяхан абаһан тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлгын эхин болоно гэжэ тэмдэглэлтэй. Саашадаа эн мүрысөөн заншалта болохо юм. Юрэдөөл, ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, эдир хүбүүд, басагад мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлдэг гээшэ, — гэжэ Улаан-Үдын Пионернүүдэй байшанда шатарай кружогые хүтэлбэрилэгшэ А. М. Игумнов хөөрэнэ.

Түрүүшын үдэр бүхы хюлгэнүүд дээрэ илангаяа шангa тэмсэл боложо, 4,5:4,5 тоотойгоор тэнсэшэһэн байха юм. Манай командаһаа В. Губкин, А. Ендонов, В. Теречев, Р. Янгутова гэгшэд илалта туйлаба.

Хоёрдохи уулзалгадаа айлшаднай эдэбхитэй һайнаар наадаа гээд тэмдэглэлтэй. Угайдхадаа, манай командын гэшүүдэй олонхид цейтнодто орожо, шүүгдэшэһэн байна. Эндэ Прокопьевскын эдир спортсменүүд 6,5:2,5 тоотойгоор илаба. Энэ командаһаа М. Ахметжанов, С. Третьяков, А. Мамушкин, А. Солуданов гэгшэд бүхы уулзалгануудаа шүүгээ.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр Д. Черепанов — В. Губкин сицилианска хамгаалалта наадаһан байгаа. Урда үдэрынь урагшагүйдэһэн Дима Черепанов тэрээнһээ һургаал абаад, бодолтой һайнаар наадахадань, манай шатаршан удаан саг соо бодомжолхо баатай болоһон байгаа. Тиигэжэ В. Губкин цейтнодто ороод, алдуу гаргаба.

Прокопьевск хотын эдир спортсмен энээниинь һамбаашалжа, хюлгын тэг дундуур эршэмтэйгээр добтолон, манай шатаршанай байдалые бүри хүшэр хүндэ болгобо. Тиин эдэнэй парти гушан хоёрдохи ябадалдаа Д. Черепановай илалтаар дүүрэһэн байна. Нэн түрүүн В. Губкин нүхэрөө илалтаарнь амаршалба.

Буряадай командаһаа Улаан-Үдын 51-дэхи һургуулиин 10-дахи классай һурагша дааамшан Рита Янгутова онсо шалгарба. Байгша ондо тэрэ амжалтатай һайнаар наадана. Эхэнэрнүүдэй дунда дааамаар республикын чемпион болонхой.

— Манай Прокопьевск хотодо хүүгэдэй шатарай тусхай һургуули хүдэлдэг юм. 16 тренерэй хүтэлбэри доро 450 эдир хүбүүд, басагад эндэ эртэ урда сагай нааданай нюусатай танилсадаг, шатарай теори шудалдаг байна. Һургуулиимнай һурагшад зонын мүрысөөндэ һайнаар наадажа, түрүүшын амжалта туйлаа, — гэжэ командын тренер М. И. Варагсин хөөрэнэ.

Нүхэд ёһоной энэ мүрысөөн али алиндань ашатай туһатай байгаа гээд һанагдана. Иимэ нааданууд эдир шатаршадай, дааамшадай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлнэ.

Харюугай уулзалга июнь һарада Прокопьевск хотодо үнгэргэгдэхэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Виталий Губкин Дима Черепанов хоёр наадажа байна.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ТОБШОХОНООР

ШАТАР. Командаараа ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө хахад финалай мүрысөөн Москва шадархи Подольск хотодо боложо байна. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастерта кандидат Сокто Намжилов («Буревестник») энэ ехэ наадаанда хабаадалсана.

* * *

Һурагшадай дунда шатараар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Челябинск хотодо боложо, 80 гаран эдир хүбүүд, басагад хабаадаа. Элэнэр швейцарска гуримаар наадаһан байна.

Ю. Барнаков 9-һөө 4,5 очко абажа, 32-дохи һуури эзэлбэ.

* * *

Басагадай дунда шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Пионернүүдэй байшан соо болобо.

Улаан-Үдын 14-дэхи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Аня Столярова 9-һөө 8,5 очко абажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Хурамхаанай дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша Эля Эрдынеева 7 очкотойгоор хоёрдохи һуури эзэлбэ. Нёдондо жэлэй чемпионка 65-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Эржена Галланова гурбадахи шанда хүртэһэн байна.

* * *

Эдиршүүлэй дунда шатараар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүүрэбэ.

Бага наһанай хүбүүд сооһоо Улаан-Үдын 35-дахи һургуулиин табадахи классай һурагшад илангаяа һайнаар наадаа. Эрдэм Пурбуев бүхы уулзалгадаа илажа, 9 очкотойгоор чемпион болобо. Городой чемпион Виталий Суходеев тэрээндэ нэгэ очкогоор ахигдаба. Витя Косяков бронзо медаляар шагнагдаа.

Эдиршүүл сооһоо Андрей Николаев республикын чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

Борис Майоров: „илалта туйлаха байһандаа найданабди"

Шайбатай хоккейгээр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө ээлжээтэ мүрысөөн апрелиин 12-һоо 26 болотор Швециин Гетеборг хотодо үнгэргэгдэхэнь. Манай суглуулагдамал командын бэлэдхэлэй түгэсхэлэй шата тухай, энэ чемпионадта тэрэнэй ямар арга боломжотой байһан тухай хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар АПН-эй корреспондент Виталий МЕЛИК-КАРАМОВ СССР-эй Спорткомитедэй управлениин начальник Борис МАЙОРОВТО хандаба.

— СССР-эй суглуулагдамал команда мартын 28 — 29-дэ Финляндиин хоккеистнүүдтэй нүхэд ёһоной хоёр уулзалгада хабаадаа һэн, — гэжэ Борис Майоров хөөрэнэ. — Тиигээд гэртээ бусажа, Москвагай суглуулагдамал командатай, ороной командын хоёрдохи бүридэлтэй шалгалтын наадануудые үнгэргөө.

Манай хоккеистнүүд Москва шадархи Новогорск хотодохи спортын баазада бэлэдхэл хэһэн байна.

Командамнай апрелиин 11-дэ Швеци ошохо юм.

— Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, манай суглуулагдамал командын бүридэлдэ хэр хубилалта болохо гээшэб?

— Юрэнхыдөө жэл бүхэндэ суглуулагдамал командада хоёр-гурбан шэнэ хоккеист оруулагдадаг гээшэ. Нёдондо жэл Крутов болон Скворцов тэрэнэй бүридэлдэ түрүүшынхеэ наадаа һэн. Байгша ондошье эдэнэр елүүр дээрэ гараха. Гэбэшье шэнэ хоккеистнүүдэй нэрэнүүд һорилго-бэлэдхэлэй һүүлшын үдэрнүүдтэ элирхэ. Тренернүүд Виктор Тихонов, Владимир Юрзинов гэгшэд урдандаа суглуулагдамал командада наадаашьегүй һаа, ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ һайнаар наадаһан хэдэн хоккеистнүүдые анхаралдаа абаһан байна гээд мэдэнэб. Эдэмнай, жэшээнь, добтологшод: Воскресенскын «Химигһээ» Ларионов, Ригын «Динамаһаа» Антипов, Челябинскын «Тракторһаа» хамгаалагша Николай Макаров гэгшэд болоно. Николай хадаа мэдээжэ добтологшо Сергей Макаровай ахань юм. Тэрэ мүн лэ чемпионадта бэлдэжэ байнхай.

ЦСКА-гай командын добтологшо 19-тэй Андрей Хомутов тухай онсо тогтожо хэлэхые хүсэнэб. Тэрэ суута Борис Михайловые һэлгэжэ, Владимир Петров болон Валерий Харламовтай хамта наадана. «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөндэ Хомутов һайнаар наадаа. Тиихэдэ бүхэли жэл соо тэрэ жэгдэ һайнаар мүрысэһэн байна бшуу. Гэбэшье абаһаар лэ суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан бэлигтэй бэрхэ спортсменүүд, тусхайлбал, Крутов, Макаров, Фетисов шэнги хүнүүд мүнөө манайда үшөөл үгы байһаар. ЦСКА-гай добтологшо 23-тай Николай Дроздецкиие тэмдэглэжэ шадахаб. Тэрэ суглуулагдамал командада оруулагдаха аргатай гэжэ һананаб. Гэбэшье тэрэнэй командада наададаг нүхэдынь мүнөөдөө суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа шадахагүй байна.

— Швецидэ хэд илаха гээшэб, юун гэжэ һананабта?

— Хоккей наадаанда дуратай совет хүнүүдэй командынгаа илажа гараха байһые хүлеэһэниинь элитэ. Ушарынь юуб гэбэл, манай командын хоёрдохи һуури эзэлхэдэньшье, урагшагүйдэбэ гэжэ тоолодог. Тэд бусадшье командануудамжалта туйлаха аргатай.

Эрхим бэрхэ наадагшадайнь гадаада далайн саанахи түрүү командануудай бүридэлдэ ородог дээрэһээ Швециин суглуулагдамал команда хододоо түбэг бэрхэшээлдэ ородог юм. Гэбэшье байгша ондо хэзээ хэзээнэйхиһээ бэлигтэй бэрхэ, мэргэжэл шадабаритай спортсменүүдһээ бүридэнэ. Тэд Швециин команда гэртээ наадахадаа, һураггүй эршэмтэйгээр, эдэбхитэйгээр мүрысэдэг юм гэжэ мартаха ёһогүйбди.

Чехословакиин командада залуу спортсменүүд олошороо. Эдэнэр бэлигтэй бэрхэ, мэргэжэл шадабаритай байһаараа шалгарна. Тэдэнэй Чехословакиин хоккейн түүхэдэ өөһэдынгөө нэрэ нэрлүүлхые оролдохо байһаниинь ойлгосотой.

Энэ жэлдэ Финляндиин залуу, гэбэшье ехэ ерээдүйтэй команда намда илангаяа һайшаагдаа. 1982 ондо дэлхэйн чемпионадай энэ орондо үнгэргэгдэхэдэнь, амжалта туйлаха байхабди гэжэ Финляндиин хоккеистнүүд найдана. Эгээл иимэһээ «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө Москвада болоһон мүрысөөндэ Финляндиин хоккеистнүүдэй шведүүдые хоёр дахин илажа гараһаниинь гайхалтай бэшэ. Энэ команда ямаршье ороной спортсменүүдые шүүхэдээ ядахагүй.

Байгша ондо совет хоккеистнүүд эдэ командануудтай хоёр дахин уулзаа. Канадын спортсменүүдтэй наадаагүй. Тэд энэ ороной хоккеистнүүдэй хүсэн, арга боломжо хэндэшье мэдээжэ.

(АПН).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай апрелиин 4-дэ үнгэргэгдэһэн 14-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 750.449 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй. Табан номер (23 карточка) тааһан хүнүүд — 2.095 түхэриг, дүрбэн номер (1.439 карточка) таагшад — 46 түхэриг, гурбан номер (27.701 карточка) тааһан хүнүүд 4 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.633.736 билет ороо. Табан номер (5 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (2.155 карточка) таагшад — 138 түхэриг, гурбан номер (74.109 карточка) тааһан хүнүүд 6 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 14-дэхи тиражай шүүбэринүүд апрелиин 15-һаа майн 15 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76 отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04436. Заказ № 84. Индекс